

استراتژی نوین همکاری اقتصادی آمریکا با آفریقا در در راستای قانون رشد و فرصتهای تجاری

محمد رضا شفیعیان*

چکیده:

آمریکاییها در قرن ۱۹ با سواحل آفریقا آشنا شدند، کمکهای انجام شده به این قاره سبب آشنا شدن بیشتر مردم این مناطق با غرب گردید.

آمریکا در نیمه اول قرن بیستم، بواسطه مانیفستهای مذهبی و تحصیلکردگان، نفوذ بسیاری در آفریقا پیدا کرد. آمریکاییهای سیاه پوست اغلب پیشرو این حرکت بوده و با نفوذشان تأثیر عمیقی در مرکز و جنوب آفریقا داشتند.

در دوره ریاست جمهوری رونالد ریگان روابط بین آمریکا و کشورهای آفریقایی رو بسه سردی گرایید. و تقریباً کلیه دولتها دریافتند که آمریکا در رابطه با کشمکشهای آزادیخواهانه در این قاره سیاستهای دوگانه و مبهمی را دنبال نموده است. به هرحال مقاله حاضر بصورت مفصل به بررسی قانون رشد فرصتهای تجاری دولت آمریکا با آفریقا طبق آمار می‌پردازد. این قانون که در ۱۸ می سال ۲۰۰۰ از طرف دولت کلینتون امضا و پس از بررسی مجدد توسط دولت بوش به تصویب رسید، متضمن رشد اقتصادی، کمک به یکپارچگی کشورهای زیر صحرای آفریقا در اقتصاد جهانی، رشد فرصتها برای تجارت و صادرات آمریکا، حمایت از اصلاحات آفریقا و ترغیب به تحکیم روابط تجاری کشورهای آفریقایی و آمریکا می‌باشد.

آفریقا بطور اساسی از قرن ۱۶ میلادی، از زمانی که نخستین بردگان از غرب آفریقا به کشورهای مستعمره اسپانیا و سپس از زئیر و آنگولا به برزیل منتقل می شدند،

* . کارشناس اداره دوم آفریقا، وزارت امور خارجه

تحت نفوذ آمریکا قرار گرفت. بردگان انگلیسی بسرعت جذب کار شده و دهها هزار نفر از این بردگان به غرب هندوستان و پس از آن به کشورهای مستعمره انگلیس انتقال یافتند. تا سال ۱۸۰۰ تقریباً یک میلیون برده سیاه آفریقایی در کشور آمریکا زندگی می کردند. بازرگانان دریانورد انگلستان و کشورهای مستعمره آتلانتیک از اوایل قرن ۱۸ با غرب آفریقا آشنا بودند.

با گذشت زمان توسعه تجارت رونق گرفت و بردگان آفریقایی، طلا، مس و عاج با منسوجات، تنباکو، مشروب، شکر، گوشت کنسرو شده، اسلحه، انواع تبرها مبادله شدند. پس از اینکه تجارت برده توسط کنگره منسوخ اعلام گردید، در سال ۱۸۷۱ کارخانه‌های ماساچوست تامین پارچه‌های پنبه‌ای ضخیم بخشهایی از آفریقا را از جمله کنیا و تانزانیا که هم اکنون در شرق آفریقا بعنوان کالایی آمریکایی مرسوم است بعهده داشتند. نخستین کنسولگری آمریکا در میان کشورهای جنوب صحرا برای توسعه تجارت در سال ۱۸۳۷ در زنگبار تاسیس شد، پس از آن در کشورهای ساحل عاج، گابون و لیبریا کنسولگریهای دیگری تاسیس شد. آمریکاییها در قرن ۱۹ با سواحل آفریقا آشنا شدند و کمکهای انجام شده به این قاره باعث آشنا شدن بیشتر مردم این مناطق با غرب گردید. پل بلونی دوچابل^۱ مسئول نقشه کشی در گابون و انتقال گوریلها برای نمایش در کشورهای اروپایی و آمریکا بود. مشهورترین آمریکایی در این قاره، هنری مورتون استنلی^۲ متولد شهر والس که در خلال جنگ داخلی آمریکا بعنوان روزنامه نگار روزنامه نیویورک هرالد به آفریقا سفر نمود. پس از آن تعداد محدودی از انگلیسیها در سال ۱۸۶۸ به اتیوپی و سپس در سال ۱۸۷۱ دیوید لیوینگستون^۳ از اسکاتلند به سواحل دریاچه تانگانیکا^۴ (تانزانیا) سفر نمود. همچنین

^۱. Paul Belloni du Chailu

^۲. Sir Henry Morton Stanley

^۳. David Livingston

^۴. Tanganyika

تعداد دیگری روزنامه نگار در بین سالهای ۱۸۷۷-۱۸۷۴ به سفر دریایی از زنگبار به دریاچه ویکتوریا و بخش غربی دهانه رودخانه کنگو اعزام شدند. در پی این سفرها، آخرین مرحله غلبه امپراطوری اروپا بر آفریقا انجام گرفت. گرچه در این دوران آمریکا در تلاش برای حضور مستقیم در آفریقا هیچگونه مشارکتی نداشت، اما موضوع بردگی انگیزه‌های اساسی برای دولت آمریکا جهت دخالت در سرنوشت این قاره گردید. در اوایل سال ۱۷۱۴ آمریکائیه‌ها تمایل خود را به موضوع سیاه‌پوستان و مخالفت با بردگی اعلام و پیشنهاد کردند موضوع رنگین پوستان خارج از مرزهای مستعمرات حذف شود. تقریباً یک قرن پس از آن، توماس جفرسون^۱ طرح مشابهی را ارائه داد.

در سال ۱۸۱۶ مجمع مستعمرات آمریکا برای کمک به اسکان بردگان در آفریقا تشکیل گردید. این مجمع از سال ۱۸۲۰ تا ۱۸۴۷ در راستای فرایند کنترل بخش کوچکی از سواحل غرب آفریقا که در سال ۱۸۴۷ جمهوری لیبریا نامیده شد، بردگان را بطور داوطلبانه به کشور خود باز گرداند. ژوزف جنکینز روبرتز^۲ اعلام کرد تحت قانون مهاجرت سیاه تباران در ویرجینیا (یکی از ایالات آمریکا)، لیبریا بعنوان مستعمره غیر رسمی آمریکا تعیین شد. در این برهه از زمان قانون اساسی حقوق مساوی بین آفریقائیه‌های بومی و تقریباً کلیه سفید پوستان را رد کرد. نمایندگان آمریکا در کنفرانس برلین در سال ۱۸۸۵-۱۸۸۴ شرکت کردند. در این کنفرانس اشغال جنوب صحرا آفریقا توسط قدرتهای اروپا مورد تحریم قرار گرفت. این در حالی است که دولت آمریکا و بخشهای تجاری آن بر حوزه کارائیب، پاسفیک و آسیا متمرکز و کنترل داشتند. آمریکا مجدداً پس از جنگ جهانی اول بطور فعال توجه خاصی به آفریقا نمود. تاسیس جامعه ملل و سیستم قیمومت مرهون تلاشهای رئیس

^۱. Thomas Jefferson

^۲. Joseph Jenkins Roberts

جمهور سابق آمریکا وودرو ویلسون^۱ بود. در کنفرانس ورسای ایشان از انضمام کامل مستعمرات سابق آلمان در آفریقا توسط انگلستان، فرانسه و آفریقای جنوبی ممانعت کرد. پس از جنگ جهانی دوم، آمریکا دوباره نقش مهمی را در آفریقا ایفاء نمود. نمایندگان این کشور در شورای امنیت سازمان ملل از کسانی بودند که مستقیماً مسئولیت تسریع در حکم استقلال قیمویت سابق کشور تانگانیکا (تانزانیا)، توگو و کامرون را بر عهده داشتند.

آمریکا در نیمه اول قرن بیستم، نفوذ بسیاری در آفریقا توسط مبعوضانهای مذهبی و تحصیلکردگان داشته است. از هیچ کشور دیگری بجز آمریکا، مبعوضانها برای بشارت دین مسیح و تدریس دروس دینی به آفریقا اعزام نشده بودند. امریکائیهایی سیاه اغلب پیشرو این حرکت بوده و با نفوذشان تاثیر عمیقی در مرکز و جنوب آفریقا داشتند. از این گروههای اصلی می‌توان باپتیستها^۲ و احزاب هزار ساله مانند Jehovahs را برشمرد. بسیاری از آفریقائیهایی که در آینده رهبر کشورهای مستقل آفریقایی شدند در دانشگاهها و سمینارهای آمریکا آموزش دیده بودند. زمانی که کنگره ملی آفریقا (ANC) در سال ۱۹۱۲ در آفریقای جنوبی تشکیل شد، تعدادی از این رهبران از میان حقوقدانان، وزرا و پزشکانی بودند که در آمریکا تحصیل کرده بودند. جان چیلمبوه^۳ مسیحی، از بین تحصیلکردگان آفریقایی در آمریکا، یک گروه شورشی را علیه استعمارگران انگلیسی کشور مالاوی در سال ۱۹۱۵ تحریک کرد. از سوی دیگر افراطیون مذهبی مرتبط با آمریکا متهم به آشوب و اغتشاش در بخش دیگر از آفریقا شدند. هوشیاری اصلی امریکائیهایی نسبت به آفریقا با دوره ریاست جمهوری جان کندی تشدید شد. بطوریکه در پی آن سیاست مستعمراتی و استعمار در این

^۱. Woodrow Wilson

^۲. Baptists

^۳. John Chilembwe

قاره در ورطه نابودی قرار گرفت. کندی بعنوان محور این پیروزی و در مسیر آزادی مستعمرات قرار داشت. دولت آمریکا در خلال این دوره امیدواری بسیاری برای برقراری دموکراسی در آفریقا داشت. بدین منظور بدیهی است که که‌کهای نقدی و فنی بسیاری به این کشورها نموده است. علاوه بر آن بعید نیست که اینگونه حمایت‌های مالی و دخالت‌های پنهان برای ممانعت این کشورهای جدید از پیوستن به شوروی انجام شده است.

در خلال دوره استقلال کشورهای آفریقایی، احزاب قدرتمندی در آمریکا تشکیل شد. سخنرانیه‌های سران دولتهای جدید آفریقایی، باعث تشویق سیاهان امریکائی و موجبات تحریک گسترده و افزایش حرکت بیداری سیاهان در چارچوب آپارتاید (رفع تبعیض) در کشورهای مختلف آفریقایی بویژه آفریقای جنوبی شد. گامهای ایدئولوژیک مهمی برای پیشبرد جنبش‌های استقلال طلبانه و به قدرت رسیدن سیاهان برداشته شده است. بعنوان نمونه مارکوس گارویز^۱ از نهضتها و مبارزات استقلال طلبانه آفریقا در سال ۱۹۲۰ حمایت می کرد. از سوی دیگر کنگره‌های پان افریکن از سال ۱۹۲۰ تا ۱۹۴۰ نیز پشتیبانی خود را از این حرکتها اعلام کرده بود. تعداد زیادی از روسای کنگره که بعدها رهبران ملی در غرب آفریقا شدند، از تحصیلکردگان آمریکا بودند که ارزشها و معیارهای سیاسی و اجتماعی هماهنگ و متحدی داشتند. در این ارتباط هیچ توافق مهمی بین آمریکا و آفریقا مبنی بر حمایت مالی برای تقویت و تحکیم این جنبش‌ها صورت نگرفت. تنها در پی سفر هیئت صلح کندی (رئیس جمهور سابق آمریکا) به آفریقا روابط عمیقی بین مردم دو قاره با فرهنگهای بسیار متفاوت آغاز شد. تا سال ۱۹۸۹ تعداد سه هزار نفر آمریکایی داوطلبانه در ۲۷ کشور آفریقایی زندگی می کردند. در دوره ریاست جمهوری کندی، میزان حمایت مالی آمریکا غیر از کمکهای نظامی به این قاره کاهش یافت و به میزان ۸۵۰ میلیون دلار رسید. تعدادی از جانشینان کندی مانند روسای جمهور ریچارد نیکسون و جerald فورد بین آمریکا

^۱. Marcus Garveys

و پرتغال (مستعمره این کشور در آفریقا بین سالهای ۱۹۷۵-۱۹۷۴) و آفریقای جنوبی اتحادی را ایجاد نمودند. گرچه تلاشهای مهمی در راستای دوره ریاست جمهور جیمی کارتر برای رفع تنش بین نامیبیا با آفریقای جنوبی و حمایت از دولت انتقالی رودزیا برای دستیابی به استقلال از زیمباوه در سال ۱۹۸۰ صورت گرفته است. اما در دوره ریاست جمهوری رونالد ریگان روابط سردی با آفریقا حاکم گردید. تقریباً کلیه دولت‌ها دریافته‌اند که آمریکا در خلال این دوره از آفریقای جنوبی حمایت کرده و حداکثر در رابطه با کشمکشهای آزادیخواهانه در این قاره سیاستهای دوگانه و مبهم را دنبال نموده است. تعهدات و قراردادهای سازندگی بیشتر این کشور با آفریقا، مهمتر از حمایت از تاریخ گذشته آن، بستگی به روابط دوستی با حاکمان آپارتاید آفریقای جنوبی داشت. تنها در خاتمه دوره ریاست جمهوری ریگان با انقضاء تحریمهای قانونی علیه آفریقای جنوبی این سیاست تغییر یافت. فشار و بن بست نظامی انجام شده در آنگولا در سال ۱۹۸۸ بین نیروهای نظامی آفریقای جنوبی و گابن منجر به توافق میانجیگری آمریکا شد. در پی این میانجیگری، دخالت نیروهای نظامی آفریقای جنوبی در آنگولا خاتمه یافته و باعث عقب نشینی تعداد ۳۵ هزار سرباز و تکنسین گابونی از این کشور گردید. در سال ۱۹۸۹ در پی این توافق، آفریقای جنوبی از کنترل نامیبیا خارج شد و سازمان ملل نیز شرایط را با رایزنی‌هایی برای دستیابی این کشور به استقلال فراهم کرد. به طوریکه نامیبیا در ماه مارس ۱۹۹۰ استقلال یافت.

نگاه گذرا به موقعیت اقتصادی و تجاری آفریقا

آفریقا در سال ۲۰۰۱ علیرغم رکود اقتصادی جهانی در نتیجه حادثه یازده سپتامبر، نرخ رشد نسبتاً مناسب $\frac{3}{4}$ درصدی را شاهد بوده است. اما در سال ۲۰۰۲ آثار نامطلوب اقتصاد جهانی به آفریقا نیز سرایت کرد. در واقع نرخ متوسط رشد $\frac{3}{1}$ درصدی اقتصاد آفریقا در سال ۲۰۰۲ در مقایسه با نرخ رشد سال قبل آن نمایانگر تاثیر رشد نامتوازن اقتصاد جهانی پس از یازده سپتامبر و در پی آن وقایع بسیار در بازار جهانی و در روابط ژئوپولیتیک

بر آفریقا می باشد. تعارضات مستمر و شرایط نامناسب آب و هوایی نیز در برخی از بخشهای این قاره باعث کندی این روند رشد شده است.

متوسط رشد تولید ناخالص داخلی آفریقا در سال ۲۰۰۲ حدود ۲/۸ درصد بوده است که در مقایسه با رشد ۳/۵ درصدی سال ۲۰۰۱ کاهش زیادی را نشان می دهد. این کاهش رشد تحت تاثیر دو عامل مهم اقتصادی «محیط خارجی» و «بدتر شدن شرایط اقتصاد داخلی» در سال ۲۰۰۲ بود. گفتنی است این کاهش رشد در اقتصادهای صادرکننده نفت بیشتر از دیگر کشورها مشهود بوده است.

شایان ذکر است با وجود اینکه در سال ۲۰۰۲ تعداد کشورهای با نرخ رشد تولید ناخالص داخلی بین ۳-۵ درصد، از ۸ کشور در سال ۲۰۰۱ به ۱۴ کشور در سال ۲۰۰۲ افزایش یافت، اما در مقابل تعداد کشورهای با نرخ رشد ۵ درصدی از ۲۱ کشور در سال ۲۰۰۱ به ۱۴ کشور در سال ۲۰۰۲ کاهش یافت. در حالیکه کشورهای واقع در قسمت میانی آفریقا رشد ۳-۵ درصدی را تجربه می نمایند، تعداد زیادی از کشورهای این قاره در دسته بندی ۳-۰ درصدی قرار دارند.

در سال ۲۰۰۲ قسمت مرکزی آفریقا با رشد ۵/۵ درصدی در مقایسه با رشد ۳/۴ درصدی سال ۲۰۰۱، بالاترین نرخ رشد را در میان سایر مناطق آفریقا به خود اختصاص داده است. منطقه جنوبی آفریقا همین روند را با رشد ۳/۴ درصدی در سال ۲۰۰۲ در مقایسه با ۲/۹ درصد رشد سال ۲۰۰۱ تداوم داده است. منطقه شرق آفریقا با نرخ رشد ۲/۸ درصدی در سال ۲۰۰۲ در مقایسه با رشد ۵ درصدی سال ۲۰۰۱ روند نزولی داشته است. منطقه شمال آفریقا با نرخ رشد ۲/۵ درصدی در سال ۲۰۰۲ در مقایسه با نرخ ۳/۵ درصدی سال ۲۰۰۱ و غرب آفریقا نیز با رشد ۱/۷ درصدی در مقایسه با ۳/۴ درصد رشد سال ۲۰۰۱ کاهش محسوسی داشته است.

منابع مالی سرازیر شده به این قاره در خلال یک دهه (۲۰۰۰-۱۹۹۱) به میزان ۲۳/۶۴ میلیارد دلار بوده است، در حالیکه تنها در سال ۲۰۰۱ این رقم ۲۰/۱۴ میلیارد دلار

می باشد. لازم بذکر است از کل منابع واریز شده به آفریقا در سال ۲۰۰۱، حدود ۸۰ درصد آن در چارچوب کمکهای توسعه‌ای (ODA) و ۲۰ درصد آن نیز در قالب سرمایه گذاری مستقیم خارجی (FDI) بوده است. علیرغم آن در سال ۲۰۰۲ جریان منابع مالی به آفریقا مجدداً روند نزولی داشته که بنظر می رسد تحت تاثیر تحولات پس از یازده سپتامبر بوده است.

در نتیجه گذشته از تداوم مشکلات داخلی آفریقا به عنوان عامل مهم تاثیرگذار بر روند توسعه اقتصادی این قاره، رویدادهای پس از یازده سپتامبر و کاهش تبادلات اقتصادی جهانی و بالاخص حمله آمریکا به افغانستان و عراق نیز موجب شد تا تضمین تاثیر پذیری اقتصاد آفریقا از رکود حاکم بر اقتصاد جهانی، توجه از قاره آفریقا که اتکا عمده اش به منابع مالی جهان غرب بانک جهانی و صندوق بین الملل پول و بویژه آمریکا است، به سوی مناطق بحرانی معطوف گردد. نتیجه این امر، کاهش شدید رشد اقتصادی در این قاره در سال ۲۰۰۳ و احتمال تداوم این روند در سال ۲۰۰۴ می باشد.

گزارش وزارت تجارت آمریکا (USTR) در چارچوب سیاست سرمایه

گذاری و تجارت با کشورهای جنوب صحرا آفریقا (ماه می ۲۰۰۳)

در تاریخ ۱۸ ماه می ۲۰۰۰ میلادی بیل کلینتون رئیس جمهور سابق آمریکا قانون توسعه تجارت با کشورهای زیر صحرا آفریقا^۱ را تحت عنوان «قانون رشد

۱- کشورهای جنوب صحرا آفریقا شامل: انگولا، بنین، بونسوانا، بوركینافاسو، بروندي، کامرون، کبب ورد، جمهوری آفریقای مرکزی، چاد، کمور، جمهوری دموکراتیک کنگو، جمهوری کنگو، ساحل عاج، جیبوتی، گینه استوایی، اریتره، اتیوپی، گابن، گامبیا، غنا، گینه، گینه بیسائو، کینیا، لسوتو، لیبیا، ماداگاسکار، ملاوی، مالی، موریتانی، موریس، موزامبیک، نیجر، نیجریه، روندای، ساوتوم-پرنسیپ، سنگال، سیشل، سیرالئون، سومالی، جمهوری آفریقای مرکزی، سودان، سوازیلند، تانزانیا، توگو، اوگاندا، زامبیا و موزامبیک می باشد.

اجرائی فعال قانون رشد و فرصتهای تجاری آفریقا که در ماه می ۲۰۰۰ تصویب شده و در سال ۲۰۰۲ تحت عنوان AGOA 2 در چارچوب قانون تجارت فیما بین آمریکا و آفریقا است تحت بررسی دارد. اجرای عملی این قانون در راستای تلاشهای دولت بوش جهت ارتقاء بازارهای آزاد، تجارت و جوامع آزاد صورت گرفته است. در چارچوب حمایت از قانون رشد فرصتهای تجاری توسط آمریکا، زمینه برای رشد اقتصادی، کمک به یکپارچگی کشورهای زیر صحرا آفریقا در اقتصاد جهانی، رشد فرصتها برای تجارت و صادرات آمریکا، حمایت از اصلاحات آفریقا و ترغیب به استحکام و تحکیم روابط شرکای تجاری بین آفریقا و آمریکا فراهم می گردد. این قانون با موفقیت کامل متضمن ارتقاء تلاشهای آفریقا برای دستیابی به بازار آزاد، ایجاد استوار مقررات حقوقی، کاهش فقر و تقویت حقوق بشر و کار می باشد. آمریکا و کشورهای زیر صحرا آفریقا در چارچوب عملکرد موفق AGOA در راستای گسترش فرصتهای تجاری متقابل و توسعه آفریقا گام بر می دارند. دولت آمریکا مشتاقانه تداوم مستمر حمایت و پشتیبانی از اجرای عملکرد این قانون را می نماید. ادامه حمایت کنگره از این قانون بخش مهمی از موفقیت AGOA می باشد. این قانون بر سه نکته اساسی استوار است: ۱- روند اجرای عملی AGOA بخش اصلی از روابط بین آفریقا و آمریکا است ۲- این قانون نتیجه مطلوبی دارد ولی برخی از کشورهای منطقه هنوز بهره مندی خاصی از آن کسب ننموده و نیاز به کمک بیشتری برای رقابت با دیگر کشورها و رفع موانع گمرکی موجود دارند ۳- دولت آمریکا نیاز به همکاری کنگره دارد و بخش خصوصی و دولتهای آفریقایی برای شناسایی چگونگی بهره مندی و استفاده بیشتر از زمینه های این قانون و همچنین حداکثر استفاده در فرایند روابط آفریقا و آمریکا بنابر تقاضای رئیس جمهوری آمریکا تلاش نمایند.

پیشرفت اجرایی AGOA

قانون رشد و فرصتهای تجاری با هدف حمایت از کشورهای آفریقایی با شناسایی ارزش بازارهای آزاد و نقش مهم آنها در تجارت می توانند نقش مهمی در استراتژی توسعه منطقه‌ای و ملی ایفاء نمایند. از سوی دیگر AGOA زمینه ساز تداوم تحکیم، تقویت، ترغیب سرمایه گذاری و تجارت آمریکا در کشورهای زیر صحرا آفریقا، ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی این کشورها خواهد شد. بر اساس گزارش وزارت تجارت آمریکا (USTR) در ماه می ۲۰۰۳، حجم صادرات آفریقا در چارچوب AGOA به آمریکا توسط کشورهای زیر صحرا آفریقا به رشدی معادل ۱۰ درصد در سال ۲۰۰۲ یعنی به میزان ۱۰ میلیارد دلار رسیده است. مجموع تجارت آمریکا با آفریقا در سال ۲۰۰۲ تقریباً ۲۵ میلیارد دلار بوده است. که از این میزان ۶ میلیارد دلار آن صادرات و ۱۹ میلیارد دلار آن واردات بوده است. واردات آمریکا در آن سال تحت سیستم AGOA به ارزش ۱۰ میلیارد دلار بوده است که ۱۰ درصد افزایش علیرغم کاهش عمده در واردات از منطقه و کاهش کلی در تجارت جهانی، نسبت به سال قبل داشته است. افزایش تجارت آمریکا و آفریقا در چارچوب این قانون، اهمیت قابل توجهی برای کشورهای زیر صحرا آفریقا که نمایانگر کمتر از ۲ درصد واردات کالاهای آمریکا به این کشورها می باشد. فرایند این قانون باعث ارتقاء و توسعه بهره وری از خدمات و کالاهای آفریقایی و همچنین افزایش شرکای سرمایه گذاری مشترک آفریقا و آمریکا می گردد. صادرات کالاهای آمریکا به کشورهای زیر صحرا آفریقا در حدود ۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۲، بیش از صادرات آن به جمهوریهای سابق شوروی و تقریباً دوبرابر صادرات آن کشور به اروپای شرقی و مرکزی بوده است. صادرات آمریکا در آن سال تنها به آفریقایی جنوبی بیش از صادرات آن کشور به روسیه بوده است.

آمریکا از کشورهای مهم سرمایه گذار مستقیم خارجی در آفریقا بوده است. که این اقدام تجارت آمریکا با منطقه را مورد حمایت و شرکای تجاری آمریکا - آفریقا را

افزایش می دهد. تجارت در چارچوب این سیستم و سرمایه گذاری انجام شده باعث ایجاد بیش از ۱۹۰ هزار شغل و مبلغ بالغ بر ۳۴۰ میلیون سرمایه گذاری در آفریقا شده است. AGOA همچنین زمینه ساز ایجاد انگیزه جهت سرمایه گذاری بین کشورهای آفریقایی شده است. این قانون شرکتهای آفریقایی را در کشورهای مختلف به هماهنگی در تولید کالاهای منطقه‌ای و استفاده از مهارت‌های ویژه، منابع یا درصد حجم سود مقایسه‌ای بطور متناوب در کشورهای آفریقایی خاص تشویق می کند. این سیستم تداوم اصلاحات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی آفریقا را مورد حمایت و پشتیبانی قرار داده و باعث می شود کشورهای بهره‌مند خود را با معیار شرایط ویژه منجمله ایجاد بازار اقتصادی پایه، تکثرگرایی سیاسی، رفع موانع سرمایه گذاری و تجاری با آمریکا، تلاش برای کاهش فقر و حمایت بین‌المللی رسمی از حقوق بشر و کارگران هماهنگ نمایند. بر این اساس کشورهایی نیز امکان دارد بر طبق معیار واجد شرایط بودن AGOA از فهرست کشورهای بهره‌مند اضافه و یا حذف شوند. دولت آمریکا هر ساله شرایط لازمه کشورهای زیر صحرا آفریقا را مورد بررسی قرار می دهند. تعداد ۳۸ کشور از میان ۴۸ کشور زیر صحرا آفریقا در سالهای اخیر بعنوان کشورهای واجد شرایط از قانون رشد و فرصت‌های تجاری بهره‌مند شده‌اند. دو کشور (گامبیا و جمهوری دموکراتیک کنگو) در سال ۲۰۰۳ به فهرست کشورهای این اعضا پیوسته‌اند. این سیستم مباحث مفید کشورهای زیر صحرا آفریقا در مورد اقتصاد، سیاست و اصلاحات اجتماعی مورد حمایت قرار داده است. کشورهای این منطقه تجارت آزاد، تقویت نظام اقتصادی مبتنی بر بازار، خصوصی نمودن شرکتهای دولتی و اختلال در اقتصادشان را دنبال می‌نمایند. تحولات در این کشورها منجر به بهبود دستیابی به بازار خدمات و محصولات آمریکا و سودمندی اقتصاد آفریقا می‌گردد. اصلاحات سیاسی آفریقا همچنین شامل تدابیر مبارزه با فساد و بهبود مدیریت دولتی می‌شود. کشورهای آفریقایی در راستای حمایت از حقوق کارگران و تلاش برای مبارزه اشکال نامناسب کار کودکان پیشرفت خاصی نموده است. علاوه بر آن برخی از این

کشورها اصلاح سیستم گمرکی را جهت لزوم ابزاری از مفاد واجد شرایط بودن AGOA آغاز کرده‌اند. چراکه شرایط این سیستم، کشورهای آفریقایی را به ایجاد یک نظام ارتباطی موثر پیش از بهره برداری از مفاد آن ملزم می‌کند. این تعهدات مانع انتقال غیرقانونی کالاها و باعث تشویق کشورهای آفریقایی برای بهبود فرایند گمرکی می‌گردد. تعداد ۱۹ کشور واجد شرایط از کشورهای آفریقایی اینگونه ابزارها را مورد استفاده قرار می‌دهند. دولت آمریکا نیز تلاش خود را برای حداقل پذیرش چهار کشور دیگر آفریقایی که فرایند تعهدات ابزارهای بهره برداری از AGOA را رعایت کرده‌اند مورد بررسی قرار می‌دهد. تشکیل مجمع سالانه همکاری اقتصادی و تجاری کشورهای زیر صحرای آفریقا و آمریکا، اهمیت سیستم AGOA را افزایش خاصی داده است. به گونه‌ای که بر طبق آن فرصت مناسبی برای مشاوره مقامات عالی‌رتبه کشورهای آفریقایی در خصوص موضوعات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی فراهم می‌آید. دستیار نماینده تجارت آمریکا در آفریقا اعلام کرد در این اجلاس سالانه معمولاً دولتهای آفریقایی، بخش خصوصی آمریکا، سازمانهای غیردولتی و اعضای کنگره شرکت می‌کنند و محور اساسی مباحث آنان، اجرای مفاد AGOA و سیاست تجاری آفریقا و آمریکا می‌باشد. در کل مجمع AGOA بستر موجبات شکل‌گیری یک همبستگی بی‌نظیر بین آمریکا، تجار و نهادهای مدنی آفریقایی و دولتها را فراهم نموده است.

در ماه اگوست سال ۲۰۰۲ جرج بوش قانون AGOA را بعنوان بخشی از قانون تجارت و مشهور به AGOA II اعلام نمود. این قانون تجدید نظر و تمدید مدت صدور منسوجات و البسه شامل عوارض، میزان سهمیه، انواع پوشاک، مضاعف نمودن مقدار صادرات سالانه (که در منطقه آفریقا تولید و یا از پارچه‌های تولیدی این منطقه عرضه می‌شود) گردیده و همچنین کشورهای بوتسوانا و نامیبیا به عنوان کشورهای کمتر توسعه یافته می‌توانند از این عایدات بهره‌مند گردند. این تصمیمات جدید و نظرات در جریان

کنگره در چارچوب (رهبریت آمریکا و پشتیبانی قوی از AGOA و متشکل از اتحاد سه جانبه) اتخاذ گردیده است.

این قانون همچنین همکاری بین آفریقا - آمریکا را در سازمان تجارت جهانی (WTO) تشویق می نماید. به گونه ای که دولتهای آفریقایی نقش مهم خود را در سازمان تجارت افزایش داده و این موضوع در مذاکرات تجاری اجلاس توسعه دوحه اعلام شده است. در این ارتباط نقش AGOA نه تنها باعث تقویت روابط تجاری کشورهای زیر صحرا آفریقا و آمریکا شده است، بلکه موجب کمک آمریکا و آفریقا جهت شناسایی منافع مشترک WTO می گردد. در حال حاضر دولت آمریکا ساختار ظرفیت تجاری و برنامه کمک فنی به این کشورها را بعنوان هدف اصلی سیاست سرمایه گذاری و تجاری را مورد بررسی قرار داده است. کشورهای زیر صحرا آفریقا نیاز به کمک بسیار و بهره مندی گسترده از قانون AGOA دارند. بین سال ۱۹۹۹-۲۰۰۲ آمریکا بیش از ۳۴۵ میلیون دلار بر طبق ظرفیت تجاری کمک مالی به کشورهای زیر صحرا آفریقا نموده است. نمایندگی آمریکا برای توسعه بین المللی (USAID) برای افزایش اینگونه کمک های مالی، سه مرکز منطقه ای را برای واجد شرایط بودن جهانی اینگونه کشورها در آفریقا تاسیس نموده است. در راستای برنامه نسبی تجاری این مراکز در کشورهای بوتسوانا، غنا و کنیا قرار دارند. این مراکز کمک های فنی خود را در خصوص تجارت و سرمایه گذاری و همچنین تعیین و اجرای برنامه ظرفیت ساختاری تجاری این کشورها قرار داده است. بعلاوه در خصوص (USAID)، برخی از دیگر نمایندگیهای آمریکا نیز در ارائه نقطه نظرات در مورد ظرفیت سازی ساختار تجاری در آفریقا از جمله میتوان USAID، اداره گمرک و حمایت مرزی، وزارت بازرگانی، ترابری، وزارت خارجه و کشاورزی دخیل بوده اند. بعنوان نمونه نمایندگی آمریکا برای توسعه بین المللی (USAID) چندین سمینار و میزگرد در زمینه ظرفیت سازی ساختار تجاری در این کشورها در خلال سه سال گذشته برگزار نموده است. در این سمینارها به تشریح مفاد

AGOA، تاکید بر حداکثر بهره مندی از این قانون توسط کشورهای آفریقایی و تصریح بر چگونگی اصلاحات اساسی پیرامون افزایش بهره برداری از AGOA پرداخته شد. قانون AGOA دولت آمریکا را به سمتی سوق داده است که توافقنامه های تجساری آزاد (FTA) را با کشورهای زیر صحرا آفریقا پیگیری و از مراحل تئوری به مرحله عملی و بالقوه تبدیل نموده است. برای دستیابی به این هدف، دولت آمریکا توافقنامه کاری سرمایه گذاری و تجاری با کشورهای غنا، سنگال، نیجریه، آفریقای جنوبی، اتحادیه پولی و اقتصادی غرب آفریقا (WAEMU) و بازار مشترک جنوب و شرق آفریقا (COMESA) امضاء کرده است. همچنین اخیراً در راستای توافق تجاری آزاد FTA مذاکراتی را با پنج عضو اتحادیه گمرکی جنوب آفریقا (SACU) متشکل از کشورهای بوتسوانا، لسوتو، نامیبیا، آفریقای جنوبی و سوازیلند آغاز کرده است. آمریکا، SACU و FTA قرار است فرصتهای تجاری جدیدی را برای شرکتهای آمریکایی، کشاورزان و کارگران ایجاد نمایند.

قابل ذکر است جرج بوش در سفر ۶ روزه خود به ۵ کشور زیر صحرا آفریقا (نیجریه، سنگال، آفریقای جنوبی، بوتسوانا و اوگاندا) در اوایل ماه جولای ۲۰۰۳ بر تحکیم و تقویت مناسبات تجاری با کشورهای منطقه تا دستیابی به توانمندی بالقوه تأکید نمود. از زمان تشکیل دولت آمریکا، این نخستین سفر یک رئیس جمهور جمهوریخواه و سومین سفر رئیس جمهور آمریکا به این منطقه می باشد. بوش در این سفر بر حمایت دولت آمریکا از مبارزه با بیماری ایدز و گسترش و تقویت همکاریهای اقتصادی آفریقا در چارچوب AGOA و افزایش امنیتی برای مبارزه با تروریسم تصریح نمود. در این راستا بوش از کنگره آمریکا خواست مصوبه ای را مبنی بر حمایت مالی به مبلغ ۱۵ میلیارد دلار در خلال ۵ سال به ۱۴ کشور آفریقا و کارائیب که شیوع ابتلا به HIV در آنها شدت بیشتری دارد تصویب نماید. در نشست سران کشورهای صنعتی G8 در اویان فرانسه در تاریخ ۱۱ خرداد ماه ۱۳۸۲ (۱ ژوئن ۲۰۰۳) مقرر شد با خاتمه نشست کاری، سران هشت

کشور صنعتی جهان با سران کشورهای آفریقایی ملاقات و مذاکره کرده و در مورد کمکهای این گروه به کشورهای آفریقایی و کاهش بدهیهای آنان تبادل نظر نمایند. در چند سال گذشته، کشورهای گروه هشت با تشکیل شاخه‌ای در این سازمان با عنوان «نپاد» تصمیم گرفتند به عنوان شرکای کشورهای آفریقایی عمل کرده و هر یک از سران صنعتی با تعیین نماینده‌ای ویژه در امور آفریقا، در حل مشکلات این قاره تشریک مساعی کنند.

چالشهای فعالیتهای اجرایی AGOA

این قانون نه تنها نمایانگر فرصتهای مناسبی برای کشورهای آفریقایی است بلکه در حال حاضر چالشهای نگران کننده‌ای را نیز بدنبال دارد. هم اکنون چالشهای ویژه‌ای در رابطه با عملکرد اساسی و درک بهره مندی محسوس از AGOA در میان کشورهای منطقه وجود دارد. این قانون در برخی کشورهای منطقه و در بعضی بخشهای صنعتی موفق بوده است. و برخی کشورهای دیگر منطقه تلاش دارند از فرصتهای بدست آمده از طریق AGOA بهره برداری نمایند. کشمکشهای تعدادی دیگر از کشورهای عضو AGOA با ایجاد رقابت و محیط تجاری دوستانه برای سرمایه گذاری مداوم دارد. افزایش تجارت سبک چالش مهم دیگری است که نقش مهمی در توسعه و رشد اقتصادی دارد. اینگونه کارهای تجاری در آفریقا و آمریکا برای دستیابی به معیارهای مهم اقتصادی مانند افزایش سرمایه گذاری، ایجاد اشتغال، پایداری رشد اقتصادی در بخش تجارت بسیار مهم هستند. تجارت مالی و دسترسی به اعتبار همچنین نشانگر چالش جدی دیگری در مسیر توسعه تجارت و اجرای مفاد AGOA است. اضافه بر آن تامین امور مالی آمریکا برای سرمایه گذاری در این منطقه توسط شرکت سرمایه گذاری خصوصی ماورالبحار (OPIC)، اگزیم بانک و آژانس توسعه و تجارت (TDA) صورت می گیرد. و این منابع مالی از

پیشرفت حاصله توسط تعدادی از کشورهای آفریقایی در برپایی توسعه تجاری مدیریت مناسب و صندوق های مالی خوشنود هستند.

از سوی دیگر پدیده ایدز نیز تاثیر منفی بر اجرا مفاد AGOA دارد که در این خصوص تلاشهایی برای تقویت و تحکیم روابط سرمایه گذاری و تجاری امریکا- آفریقا بعمل آمده است. این پدیده خطر جدی برای توسعه اقتصادی آفریقا، بهره وری و کاهش فقر در پی داشته است. بطوریکه در برخی کشورهای آفریقایی پدیده HIV ، بسیاری از دستاورد های توسعه مثبت را که در خلال دو دهه گذشته در این کشورها تجربه شده بود تحت تاثیر منفی قرار داده است. مشکل دیگری که فراروی اجرای AGOA برای دوره پس از سال ۲۰۰۵ وجود دارد میزان سهمیه ای است که موافقتنامه WTO برای کشورهای منطقه در خصوص محصولات نساجی و البسه تعیین کرده است. در ارتباط با حذف این سهمیه ها انتظار می رود این اقدام منجر به رقابت شدید و تحولات مهم در ساختار و طبیعت تجارت منسوجات جهانی و لوازم آن گردد. مسئولین اجرایی این قانون طی توافقی با دولت آمریکا و تجار آفریقا قصد دارند با همکاری یکدیگر و بکارگیری پتانسیل بالقوه از حذف سهمیه ها ممانعت نمایند. بعلاوه در راستای این چالشها، حذف سهمیه ها که تاریخ انقضای آن ماه سپتامبر ۲۰۰۴ اعلام شده است نگرانی شدیدی برای کشورهای عضو کمتر توسعه یافته فراهم کرده است. AGOA اخیراً با برقراری معافیت گمرکی برای سه کشور کمتر توسعه یافته از اعضا، بازار بسیار مهمی برای صادرات منسوجات و پارچه های آنان شده است. تعدادی دیگر از متحدین آفریقایی این کشورها از دولت آمریکا خواستار تاریخ تمدید مدت آن پس از سال ۲۰۰۴ شده اند. چراکه صادرات و حمل و نقل این کالاها نیز با مدت زمان طولانی مواجه است.

آمریکا و مقامات تجار آفریقا بطور فعال صدور محصولات و منسوجاتی که توسط این کشورها در زمان تاریخ انقضای آن تحت تاثیر قرار می گیرند مورد بررسی قرار می دهند.

آینده قانون AGOA

این قانون اتحاد سه جانبه‌ای است که پیشرفتهای بسیاری را در اجرای فعالیتهای آن انجام شده است. AGOA نتیجه مستقیم عملکرد همگانی در خصوص افزایش روابط تجاری و سرمایه گذاری آفریقا- آمریکا می باشد. در این ارتباط تصمیم گیری مجلس آمریکا می تواند تاثیر مهمی بر موفقیت آینده AGOA داشته باشد. در راستای تاکید بر اهمیت این توافق، بوش قول هماهنگی با کنگره آمریکا مبنی بر تمدید تاریخ AGOA را تا پس از سال ۲۰۰۸ داده است. این ادعا دلیلی بر عملی نمودن نسبی تعهدات آمریکا در آینده، برای ارتقاء مناسبات و توسعه و رشد اقتصادی آفریقا شده است. در این رابطه مقامات اجرایی این قانون نیز راینیهای کاری خود را با کنگره برای تمدید مدت AGOA بعد از سال ۲۰۰۸ آغاز نموده اند.

در حال حاضر یکی از نگرانیهای عمده این سیستم در میان کشورهای آفریقایی، فرا رسیدن تاریخ انقضای آن بالاخص برای سه کشور کمتر توسعه یافته وابسته به صادرات منسوجات می باشد. لیسر^۱ دستیار نماینده تجاری آمریکا اعلام کرد ما تلاش خود را مبنی بر رفع نگرانیهای این کشورها جهت از هم گسیختگی و اختلال در تجارت منطقه انجام خواهیم داد. شواهد و قرائن مهمی وجود دارد که کشورهای زیر صحرا آفریقا توانایی لازم را در عرصه رقابت در چارچوب رفع نیازمندی منسوجات پس از انقضای مدت مشخص ندارند. بر اساس راینیهای انجام شده با کنگره، نمایندگان بخش خصوصی و دولتهای آفریقایی، ما تمامی سعی خود را برای بررسی بیشتر وضعیت و تاثیرگذاری بر آنان جهت کسب حداقل امکان تمدید کوتاه مدت برای بهره برداری این کشورها خواهیم گذاشت.

^۱. Liser

هم اکنون هدف ما توسعه صنایع ریسندگی، بافندگی و محصولات نساجی در آفریقا است به همین دلیل بررسی راههایی در چارچوب حمایت از تمدید توافقنامه اخیر برعهده ما است. بدین منظور مذاکرات فعالی در میان سه گروه متحد در رابطه با تصویب قانون AGOA III در جریان است. در این ارتباط چندین دیدگاه در خصوص مقررات جدید این قانون بین دولت آمریکا، سازمانهای غیردولتی آفریقایی، مقامات دولتی و نمایندگان بخش خصوصی تبادل نظر شده است. این مقررات مورد بحث شامل اصلاحات فنی و رفع ابهامات قانونی، افزایش انواع محصولات تحت پوشش AGOA، تعیین عایدات مالیات، عرضه بیشتر کمکهای فنی، افزایش کیفیت تولیدات کشاورزی آفریقا مطابق با استانداردهای آمریکا و افزایش نمایندگیهای مالی تجاری آمریکا برای حمایت از تجارت AGOA می باشد. سه گروه فوق الذکر مشاوره و رایزنیهای خود را با کنگره آمریکا در ارتباط با پیشنهادات مذکور تداوم می دهند.

در نتیجه سازمانهای ذیربط تاکید فزاینده خود را بر تضمین اجرای کامل این سیستم قرار داده اند. از طریق قانون AGOA تجارت بین آمریکا و آفریقا برای یافتن سودمندی متقابل بیشتر بر اساس افزایش رشد و فرصتهای تجاری در آفریقا شدت بیشتری می یابد. بطوریکه این همگرایی باعث رفع کلیه چالشهای فراروی آفریقا و بهره برداری تجاری محسوس می شود. وزارت تجارت آمریکا نسبت به گسترش پیوندهای اقتصادی آمریکا با آفریقا و عملی نمودن توافقات بین سه گروه مذکور همکاری و تعهدات لازم را می نماید.

نمودار آمار تجاری آمریکا - آفریقا

میلیون دلار

۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۱۹۹۹	امریکا
۶,۰۲۳,۰	۶,۹۴۱,۸	۵,۹۲۵,۸	۵,۵۶۸,۵	صادرات
۱۷,۹۳۴,۷	۲۱,۲۶۸,۸	۲۳,۴۸۰,۴	۱۴,۰۴۲,۹	واردات
۲۳,۹۵۷,۷	۲۸,۲۱۰,۶	۲۹,۴۰۶,۲	۱۹,۶۱۱,۴	مجموع
-۱۱,۹۱۱,۷	-۱۴,۳۲۷,۰	-۱۷,۵۵۴,۶	-۸,۲۷۴,۴	تراز تجاری

این نمودار نشان می‌دهد که مجموع حجم روابط تجاری آمریکا با آفریقا در سال ۲۰۰۲ نسبت به دو سال گذشته آن کاهش یافته است. تبادل تجاری در سال ۲۰۰۲ کمتر از ۲۴ میلیارد دلار می‌باشد که این رقم در حدود ۱۵ درصد کمتر از حجم تجارت در سال قبل آن می‌باشد. صادرات آمریکا در سال میلادی اخیر بیش از ۶ میلیارد دلار بوده که در حدود ۱۳/۲٪ نسبت به سال قبل آن کاهش داشته است. این نوسان مربوط به کاهش فروش هواپیما، قطعات موتور اتومبیل، تجهیزات مخابراتی و کامپیوتر می‌باشد. واردات این کشور نیز در سال میلادی گذشته به میزان ۱۷/۹ میلیارد دلار بوده که نسبت به سال ۲۰۰۰ میلادی در حدود ۱۵/۷٪ کاهش داشته است. در سال ۲۰۰۲ صادرات آمریکا به آفریقای جنوبی، کنیا و نامیبیا تا حدودی کاهش و در مقابل به آنگولا، نیجریه و کینه استوایی افزایش داشته است. که این صادرات بیشتر در چهار ماهه آخر سال و در چارچوب فروش تجهیزات نفتی به آنگولا و صدور هواپیما به کنیا بوده است. در هر حال صادرات این نوع کالاها به مرور در حال کاهش و بهبودی کلی حاصل نشده است. واردات آمریکا از نیجریه و آفریقای جنوبی تا سه ماهه سوم سال ۲۰۰۲ تا ۹ درصد افزایش داشت. در این ارتباط افزایش واردات در این سال از آنگولا، کینه استوایی و کامرون نیز چشمگیر نبوده است.

تجارت در راستای قانون رشد و فرصت‌های تجاری (AGOA) موانع واردات آمریکا از آفریقا را مرتفع نموده و باعث افزایش واردات آمریکا از آفریقا شده است. واردات آمریکا در چارچوب این قانون در سال اخیر به بیش از ۱۰ درصد یعنی در حدود ۱۰ میلیارد دلار افزایش یافته است. این رقم شامل واردات از کشورهای واجد شرایط AGOA تحت سیستم ترجیحی متمرکز (GSP) و واردات منسوجات و پارچه بر اساس مفاد این قانون در چارچوب سهمیه آزاد می باشد. نیمی از واردات آمریکا از کشورهای زیر صحرا آفریقا در چارچوب AGOA و سه چهارم این واردات محصولات نفتی می باشد. جدای از واردات کالاهای نفتی، واردات آمریکا از این منطقه در راستای این قانون کمتر از ۲/۲ میلیارد دلار است. واردات منسوجات و پوشاک در سال اخیر از این منطقه دو برابر شده و به ۸۰۳ میلیون دلار رسیده است. واردات تجهیزات حمل و نقل به میزان ۸۱ درصد بیشتر از سال ۲۰۰۱ و در حدود ۵۴۵ میلیون دلار و محصولات کشاورزی به میزان ۳۸ درصد تا ۲۱۲ میلیون دلار افزایش داشته است.

کسری تجاری آمریکا با کشورهای زیر صحرای آفریقا در سال ۲۰۰۱، ۱۴/۳ میلیارد دلار و در سال ۲۰۰۲، ۱۱/۹ میلیارد دلار بود. مجموع عدم توازن تجاری در ۵ سال گذشته در حدود ۵۹ میلیارد دلار به نفع آفریقا بوده است. کسب این منابع مالی بیشتر شامل کشورهایی از این منطقه بوده است که عرضه مقادیر زیادی نفت خام یا کالاهای معدنی به آمریکا صادر کرده اند.

کشورهای نیجریه، آنگولا، گابن و آفریقای جنوبی ۹۰ درصد کسری تجاری آمریکا در سال ۲۰۰۲ را تشکیل می دهند، که این میزان در سال ۲۰۰۱، در حدود ۹۶ درصد این کسری را در برمی گیرد. نیجریه از میان سه کشور عرضه نفت به این کشور، مهمترین تامین کننده نفت آن می باشد. از آفریقای جنوبی نیز گروه فلزات پلاتینی و موتور اتومبیل وارد می شود. تجارت بین آمریکا و کشورهای زیر صحرای

آفریقا بیشتر بین تعداد محدودی از این کشورها است که حجم عظیمی از صادرات و واردات این کشور را تشکیل می دهند.

در چارچوب تجارت جهانی آفریقا، مجموع حجم واردات کشورهای زیرصحرای آفریقا در سال ۲۰۰۱، در حدود ۶ درصد افزایش یافته، که بر اساس آخرین اطلاعات در سال گذشته به میزان ۸۷،۷ میلیارد دلار افزایش یافته است.

در مجموع آفریقای جنوبی و نیجریه بیش از ۴۱ درصد مجموع واردات کشورهای زیرصحرای آفریقا را تشکیل می دهد. واردات آفریقای جنوبی در سال ۲۰۰۲ بدلیل ضعف واحد پولی این کشور (راند) ۵ درصد یعنی به میزان ۲۴،۶ میلیارد دلار کاهش داشته است. این در حالی است که این کاهش در سال ۲۰۰۰ حدود ۸ درصد بوده است. واردات نیجریه از آمریکا در سال ۲۰۰۲ تقریباً در حدود ۱۱/۵ میلیارد دلار بوده است. که این میزان در حدود ۳۰ درصد نسبت به سال قبل و ۵۱ درصد نسبت به دو سال قبل رشد داشته است. در مقابل بیشتر درآمد این کشور در تجارت با آمریکا از طریق صادرات نفت خام تامین می شود.

هنگامی که قیمت نفت خام، الماس و گروه فلزات پلاتینی در جهان افزایش چشمگیری یافت، ۲۲ درصد صادرات این منطقه رشد پیدا کرد. بطوریکه حجم صادرات کشورهای زیر صحرا آفریقا در سال ۲۰۰۰، ۸۶،۲ میلیارد دلار بوده است. گرچه کسری تجاری این منطقه ضعیفتر از سالهای قبل بوده است ولی تجارت خارجی آن در سال ۲۰۰۱ نسبت به سال قبل آن افزایش چشمگیری داشته است.

صادرات کشورهای زیر صحر آفریقا در سال ۲۰۰۲، ۱/۴ درصد کاهش یافته است، که در مقایسه با کاهش ۳/۷ درصدی آن در سال ۲۰۰۱ و همچنین کاهش صادرات کشورهای توسعه یافته در آن سال به میزان ۵/۲ درصد از مطلوبیت نسبی برخوردار بود. معذالک کشورهای زیر صحرا آفریقا تنها ۱/۴ درصد تجارت جهانی در سال ۲۰۰۱ را پوشش دادند، که این میزان به نسبت سال ۲۰۰۰ تغییر خاصی نداشته است. سهم آفریقا از

تجارت جهانی با افزایش انزواگرایی از اقتصاد جهانی و گسستگی از رونق رشد جهانی در خلال سالهای اخیر کاهش فزاینده‌ای داشته است. در این ارتباط در دهه گذشته، هنگامی که تجارت جهانی به میزان ۸۵ درصد رشد داشت، ۳۹ درصد از آن سهم کشورهای زیر صحرای آفریقا بود. این در حالیست که در آن دوره رشد تولید ناخالص داخلی (GDP) این منطقه کمتر از ۸/۵ درصد در مقایسه با آمار جهانی که بیشتر از ۴۴ درصد بود قرار داشت. سهم بازارهای صادرات و واردات اروپا در آفریقا: کشورهای زیر صحرای آفریقا کمتر از ۱ درصد صادرات کالاهای آمریکا و کمتر از ۲ درصد واردات محصولات این کشور را پوشش می دهند. در مقابل سهم تجارت این منطقه با کشورهای اروپا نشانگر (۳/۵) درصد کل صادرات و ۴ درصد کل واردات) می باشد. آمریکا بزرگترین بازار واحد آفریقا است که ۲۶ درصد از صادرات این کشورها در سال ۲۰۰۱ را به خود اختصاص داده است.

انگلستان با ۹/۵ درصد و فرانسه با ۷/۳ درصد دومین و سومین بازار صادراتی این کشورها را تشکیل می دهند. EU در سال ۲۰۰۱ تقریباً ۴۵ درصد از صادرات این منطقه را جذب نموده است. این درحالیست که در سال ۲۰۰۰، ۴۰/۷ درصد از صادرات آن کشورها را پوشش داده است.

سهم بازار آمریکا در میان کشورهای زیر صحرای آفریقا در سال ۲۰۰۰، ۷/۱ درصد و در سال ۲۰۰۱، ۷/۹ درصد و صادرات آن نیز هواپیما، تجهیزات میدانهای نفتی و گازی، موتور اتومبیل و قطعات هواپیما بود. آمریکا و آلمان از مهمترین کشورهای صنعتی بوده‌اند که سهم مهمی از بازار کشورهای زیر صحرای آفریقا در سال ۲۰۰۱ را کسب نموده اند. پس از این کشورها، هنگامی که سهم فرانسه، ایتالیا و ژاپن در این منطقه کاهش یافت. انگلستان به سهم بیشتری در این بازار دست یافت. سهم بازار اروپا در سال ۲۰۰۰ در حدود ۳۶/۵ درصد بود، در حالی که صادرات EU به این منطقه در سال ۲۰۰۱ به میزان ۹ درصد افزایش یافت.

همچنین در سالهای اخیر شرکای تجاری غیرستنی سهم صادراتی خود را به بازار آفریقا افزایش دادند. به عنوان نمونه، آفریقای جنوبی با فروش موتورهای اتومبیل، تجهیزات مخابراتی و حبوبات به کشورهای همسایه، صادرات آن به این منطقه از کشورهای ایتالیا و ژاپن تجاوز نموده است. کشور چین نیز با ۴/۴ میلیارد دلار از مهمترین صادر کنندگان به این منطقه محسوب می شود. در سال ۲۰۰۰ چین ۲۳ درصد شکر و حجم وسیعی از نخهای بافتنی، کفش، موتورسیکلت و تلفن به این منطقه صادر نمود.

شرکای اصلی تجاری - صنعتی کشورهای زیر صحرا آفریقا

میلیون دلار

واردات کشورهای زیر صحرا آفریقا	۲۰۰۰	سهم واردات به (%)	۲۰۰۱	سهم واردات (%)
فرانسه	۸.۷	۱۰.۵	۸.۳	۹.۵
آمریکا	۵.۹	۷.۱	۶.۹	۷.۹
آلمان	۵.۶	۶.۸	۶.۶	۷.۵
انگلستان	۴.۸	۵.۸	۵.۱	۵.۸
ژاپن	۳.۷	۴.۵	۳.۳	۳.۸
ایتالیا	۲.۸	۳.۴	۲.۹	۳.۳
مجموع EU	۳۰.۵	۳۶.۸	۳۲.۰	۳۶.۵
صادرات کشورهای زیر صحرا آفریقا				
آمریکا	۲۳.۶	۲۷.۰	۲۲.۳	۲۵.۹
انگلستان	۶.۳	۷.۲	۸.۲	۹.۵
فرانسه	۵.۵	۶.۳	۶.۳	۷.۳
آلمان	۵.۱	۵.۸	۵.۶	۶.۶
ژاپن	۴.۴	۵.۰	۴.۱	۴.۷
ایتالیا	۴.۵	۵.۱	۴.۰	۴.۷
مجموع صادرات EU	۳۵.۶	۴۰.۷	۳۸.۷	۴۴.۸

رشد اقتصادی آفریقا: رشد اقتصادی کشورهای زیر صحرای آفریقا در سال ۲۰۰۱، ۲/۹ درصد و در سال ۲۰۰۲ به ۲/۵ درصد کاهش یافت. نرخ رشد این کشورها در سال ۲۰۰۲ توسط کشورهای توسعه یافته ۲/۸ درصد اعلام شده است. برای کشورهای زیر صحرای آفریقا دومین سال متمادی است که علیرغم کاهش رشد کشورهای توسعه یافته، رشد صعودی قابل توجهی داشته است. کاهش رشد اقتصاد جهانی در بهار سال ۲۰۰۱ آغاز و بدترین زمان آن پس از حمله تروریستی ۱۱ سپتامبر که باعث کاهش قیمت کالاها، سرمایه گذاری و جذب توریسم گردید، می باشد. رشد اقتصادی آفریقا نیز در سال ۲۰۰۲ تحت تاثیر مستقیم کاهش روند عملکرد بازارهای اروپا قرار گرفت. به طوریکه قیمت یورو به حداقل میزان تنزل آن یعنی ۰/۸ درصد رسید.

نیجریه و آفریقای جنوبی با توجه به حجم وسیع فعالیتهای اقتصادی تاثیر محسوسی بر منطقه زیر صحرای آفریقا دارد. این دو کشور در حدود نیمی از مجموع کل تجارت کالا و خدمات و بیش از نیمی از تولید ناخالص داخلی (GDP) این منطقه را پوشش می دهند. فعالیت اقتصادی این دو کشور در سال ۲۰۰۲ کاهش یافته است. لیکن پیش بینی صندوق بین المللی پول و بانک جهانی نشان می دهد که چشم انداز بهبود اقتصادی این دو کشور در میان کشورهای زیر صحرای آفریقا در سال ۲۰۰۳ چشمگیر می باشد. تداوم رشد مالی نیجریه منجر به کمک به رشد اقتصادی کل منطقه در سال ۲۰۰۲ شده است. علیرغم افزایش قیمت نفت در بازار جهانی و بدنبال ناتوانی دولت نیجریه در کنترل هزینه مالی، درآمدهای این کشور در پی تنزل تولید اوپیک کاهش یافت. نتیجه آن منجر به کاهش ذخایر ارزی، افزایش بدهی کوتاه مدت و روند صعودی تورم گردید. در این راستا صندوق بین المللی پول (IMF) اعلام کرد که تولید ناخالص داخلی این کشور در سال ۲۰۰۲ به میزان ۰/۹ درصد کاهش یافته است، اما پیش بینی می گردد که این میزان بدلیل افزایش درآمدهای نفتی در سال ۲۰۰۳ به حجم ۳/۵ درصد خواهد رسید.

رشد اقتصادی آفریقای جنوبی در سال ۲۰۰۲ نسبت به سال ۲۰۰۱ علی‌رغم بحرانهای مالی در اقتصاد جهانی بس از ۱۱ سپتامبر افزایش محدودی داشت و به میزان ۲/۵ درصد رسید. کاهش نرخ راند در بازار در برابر ارزهای خارجی همراه با بهبود قیمت طلا در بازار جهانی علی‌رغم کاهش تقاضای جهانی، رشد رقابتی را در اقتصاد برای این کشور فراهم نمود. صادرات این کشور در اواخر سال ۲۰۰۲ رشد کندی داشته و قیمت راند نیز تقویت شد. در این ارتباط صندوق بین‌المللی پول پیش بینی نمود رشد اقتصادی در این کشور در سال ۲۰۰۳ تداوم می‌یابد و رشد GDP به میزان ۳ درصد خواهد رسید.

در مجموع در کشورهای زیر صحرا آفریقا علی‌رغم مشکلاتی که در یافتن بازارهای جدید وجود دارد طی دو سال گذشته کارخانه‌ها و صنایع تولیدی بسیاری تاسیس گردیده است. بعنوان نمونه در موریتس بواسطه این قانون در حدود ۲۰۲۳ شغل ایجاد شده است و ۳۳/۵ میلیارد روپیه (معادل ۱۱/۱۶ میلیارد دلار « هر ۳۰ روپیه موریتس معادل یک دلار ») نیز از محصولات تولیدی به خارج صادر شده است. در همین راستا پس از اجرای قانون AGOA فرصتهای مناسبی برای فروش این محصولات در بازار آمریکا فراهم شده بطوریکه هم اکنون آمریکا به تنها مهمترین بازار عرضه منسوجات در موریتس بلکه در کلیه کشورهای آفریقا تبدیل شده است.

موانع رشد آفریقا: آسیب‌پذیری آفریقا در نوسان قیمت کالاها که مدت عدیده منجر به رشد این کشورها شده است، نیاز به اصلاحات جهت توسعه تنوع اقتصادی در منطقه را دارا می‌باشد. میانگین نرخ نفت خام در پایان سال ۲۰۰۲ بعلت نگرانی رشد جنگ در عراق و تداوم ناآرامی در ونزولا، تقریباً به میزان ۶۰ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت. زمانی این روند برای تعدادی از کشورهای صادرکننده نفت خام آفریقایی سودمند گردید که درآمدهای بالایی از طریق واردات نفت برای بیشتر کشورهای آفریقایی فراهم و در پی آن ویرانی شرایط تجارت آنها را فرا گرفت.

قیمت کالاهای غیر نفتی از سال ۲۰۰۱ در این منطقه بجز نارگیل که ۲۰ درصد آن در اواخر سال ۲۰۰۲ بدلیل ناآرامی در ساحل عاج به فروش نرسیده است، کاهش فزاینده‌ای داشت. قیمت قهوه، پنبه و مس نیز در این مناطق در حال رکود است. اصلاحات اقتصاد کلان در تعدادی از کشورهای این منطقه علیرغم افزایش نرخ کالا تحت تاثیر شدیدی قرار گرفته است.

رشد اقتصادی اتیوپی، ماداگاسکار، موریس، موزامبیک، روندا و اوگاندا در سال ۲۰۰۱، ۶ درصد یا بیشتر بوده است. رکود تقاضای جهانی برای فعالیتهای اقتصادی در سال ۲۰۰۲ و بدنبال آن خشکسالی در این مناطق باعث کاهش رشد اقتصادی در جنوب و شرق آفریقا شد. تداوم کشمکشهای نظامی، بی ثباتی سیاسی، قحطی، خشکسالی و بدهی خارجی تهدیدی دائم فراروی بهبود اقتصادی کشورهای زیر صحرای آفریقا است. بر اساس آمار بانک جهانی، کل بدهی خارجی کشورهای زیر صحرای آفریقا در اواخر سال ۲۰۰۱ در حدود ۲۰۹ میلیارد دلار یعنی بیش از ۷۰ درصد درآمد ناخالص ملی (GNI) منطقه بوده است. این میزان بدهی به نسبت GNI و عدم توانایی کشورهای این منطقه در رفع موانع شدید بدهی خارجی، روند بهبود اقتصادی را از سال ۲۰۰۰ کند و تا حدودی ناممکن نموده است. در مقابل امریکای لاتین و منطقه کارائیب بدهی به نسبت GNI به میزان ۴۳/۳ درصد، خاورمیانه و آفریقای شمالی ۳۲/۸ درصد، جنوب آسیا ۲۴/۵ درصد داشته و این میزان بدهی برای کشورهای توسعه یافته ۳۸/۲ درصد بوده است. تا پایان سال ۲۰۰۳، تعداد ۲۳ کشور آفریقایی بعنوان کشورهای فقیر مقروض (HIPC)^۱ تعیین شده است که تحت حمایت‌های مالی مشترک صندوق بین الملل پول و بانک

^۱ - Heavily Indebted Poor Countries (HIPC)، این کشورها شامل: بنین، بورکینافاسو، کامرون، چاد، ساحل عاج، اتیوپی، گامبیا، غنا، گینه، گینه بیسائو، ماداگاسکار، مالاوی، مال، موریتانی، موزامبیک، نجر، روندا، سانتوم - پرنسپ، سنگال، سیرالئون، تانزانیا، اوگاندا و زامبیا می باشند.

جهانی قرار گرفته و بدین منظور مبلغ ۳۳ میلیارد دلار و یا بیشتر برای حذف بدهیهای آنها پرداخت می‌گردد. بطور میانگین با حمایت مالی این نهادها، بدهی خارجی اینگونه کشورها در سالهای آینده تقریباً به نصف کاهش می‌یابد. علاوه بر آن با پشتیبانی مالی کلوب پاریس و دیگر برنامه‌های امدادی برای کاهش بدهیهای این کشورها، حجم بدهیهای این کشورها تا میزان دوسوم کاهش می‌یابد.

پدیده ایدز از دیگر چالشهای عظیم رشد در آفریقا محسوب می‌شود. بیش از ۷۰ درصد موارد HIV مثبت در میان مردم کشورهای زیر صحرای آفریقا زندگی می‌کنند. سازمان ملل پیش‌بینی نموده است نزدیک به ۳۰ میلیون از جمعیت این منطقه مبتلا به بیماری ایدز می‌باشند. در میان چندین کشور این منطقه بیش از ۳۰ درصد جمعیت بزرگسال به بیماری HIV مثبت مبتلا هستند. میانگین آمار امید به زندگی در میان مردم این منطقه از ۶۲ سال به ۴۷ سال یعنی مدت ۱۵ سال تقلیل یافته است. که این موضوع تاثیر شدیدی بر سرمایه بشری، نابودی نیروی کار، تولید و هزینه‌ها دارد. برخی از بررسیها نشان می‌دهد که سرانه رشد GDP در میان نیمی از کشورهای زیر صحرای آفریقا بدلیل نتیجه مستقیم این پدیده از ۰/۷ تا ۱/۶ درصد کاهش یافته است. پیش‌بینی شده است تاثیر نامناسب فزاینده این پدیده در دهه آینده، سرانه GDP را تا حدود ۸ درصد کاهش می‌دهد.

صادرات کالاهای آمریکا به کشورهای زیر صحرای سال ۲۰۰۲: صادرات

کالاهای آمریکا در سال ۲۰۰۲ بیش از ۶ میلیارد دلار می‌باشد که نسبت به مجموع کل صادرات در سال ۲۰۰۱ در حدود ۱۳/۲ درصد کاهش یافته است. این کاهش شامل ۵۷ درصد در بخش فروش هواپیمای مسافربری، قطعات موتور اتومبیل، کامپیوتر و تجهیزات مخابراتی است. این کاهش فروش شامل کمتر از ۱۳ درصد در آفریقای جنوبی، ۵۳ درصد در کنیا و ۷۷ درصد در نامیبیا می‌باشد. آفریقای جنوبی و کنیا در سال ۲۰۰۱ از آمریکا هواپیما و نامیبیا بازار مهمی برای خرید قطعات موتور اتومبیل بوده است. صادرات آمریکا

به کشورهای زیر صحرای آفریقا نسبت به صادرات آن به کل جهان در سال ۲۰۰۲، به میزان ۵ درصد کاهش یافته است، این درحالی است که این کاهش جهت کشورهای توسعه یافته ۳/۶ درصد بوده است. هنگامی که صادرات آمریکا به این منطقه در سال ۲۰۰۲ در چارچوب فروش هواپیما و تجهیزات میدانهای گازی و نفتی تقویت و به میزان ۱۷ درصد افزایش و در کل جهان بر ۶/۶ درصد متمرکز بود، روند کاهش تبادل سال ۲۰۰۱ تغییر اساسی نمود. تجارت آمریکا با منطقه زیر صحرای آفریقا نسبت رشد مبادلات با بقیه جهان، با کندی صورت گرفته است. اگرچه صادرات در چهارماهه سوم سال ۲۰۰۲ به دلیل فروش تجهیزات میدانهای نفتی به آنگولا و صدور هواپیما به کنیا تقویت شده است، ولی بدلیل نوسان در مبادلات این کالاها، هیچگونه نشانه ایی از بهبود اساسی در تبادل تجاری با این منطقه مشاهده نمی شود. علیرغم کاهش صادرات آمریکا به این منطقه در سال ۲۰۰۲، ولی این میزان صادرات نیز، در حدود ۴۶ درصد بیشتر از صادرات این کشور به جمهوریهای سابق شوروی و تقریباً دو برابر آن به شرق اروپا بوده است. صادرات آمریکا به آفریقای جنوبی نسبت به صادرات این کشور به روسیه که جمعیت آن بیش از ۳/۵ برابر آفریقای جنوبی است بیشتر بوده است.

تمرکز صادرات آمریکا: بیشتر صادرات آمریکا به این منطقه تنها در میان تعداد محدودی از این کشورها متمرکز می باشد، اصلی ترین بازار آمریکا در سال ۲۰۰۲ چهار کشور منطقه ۱- آفریقای جنوبی (۴۲ درصد) ۲- نیجریه (۱۸ درصد) ۳- آنگولا (۶/۲ درصد) ۴- کنیا (۴/۵ درصد) بوده اند که بیش از ۷۰ درصد کالاهای آمریکایی به این کشورها صادر شده است.

مهمترین بازارهای صادراتی آمریکا در میان کشورهای زیر صحرای آفریقا (۲۰۰۲)

میلیون دلار

۲,۵۲۵. ۲	آفریقای جنوبی
۱,۰۵۷. ۰	نیجریه
۳۷۲. ۵	آنگولا
۲۷۱. ۴	کنیا
۱۹۲. ۶	غنا
۱۵۵. ۸	کامرون
۱۲۷. ۳	چاد
۱۰۸. ۷	گینه استوایی
۹۸. ۰	موزامبیک
۷۶. ۲	ساحل عاج

صادرات EU به آفریقا تنها به تعدادی از این کشورها محدود و کمتر از آمریکا می باشد. بر اساس آخرین اطلاعات در سال ۲۰۰۲ در حدود ۶۴ درصد صادرات اروپا متعلق به کشورهای آفریقای جنوبی، نیجریه، لیبیا، ساحل عاج، آنگولا و سنگال از میان کشورهای زیر صحرای آفریقا بوده است. در صورتی که صادرات کالاهای صنعتی آمریکا در سال فوق ۴/۸ میلیارد دلار یا (۸۰ درصد) و محصولات غیر صنعتی ۱/۲ میلیارد دلار یا (۲۰ درصد) به این منطقه بوده است. این در حالی است که صادرات کالاهای صنعتی به آن منطقه در سال ۲۰۰۱، ۸۷ درصد و غیرصنعتی ۱۳ درصد بوده است. کالاهای غیرصنعتی شامل محصولات کشاورزی و غیر کشاورزی، روغنهای جامد و مایع، مواد اولیه و مواد سوختی معدنی بوده است. صادرات کالاهای صنعتی این کشور نیز در سال ۲۰۰۲ به تعدادی محدودی از کشورهای این منطقه متمرکز است. آفریقای جنوبی، نیجریه، آنگولا و کنیا ۷۳ درصد این صادرات را پوشش می دهد.

این چهار کشور همچنین ۷۰ درصد صادرات کالاهای صنعتی آمریکا به این منطقه را در سال ۲۰۰۱ تشکیل داده است. صادرات کالاهای غیرصنعتی آمریکا نیز در میان کشورهای نیجریه، آفریقای جنوبی، موزامبیک، غنا و آنگولا متمرکز و دو سوم صادرات این منطقه در سال ۲۰۰۱ یعنی بیش از ۶۲ درصد را تشکیل می دهد. صادرات کشاورزی آمریکا در سال ۲۰۰۲، ۹۲۹.۷ میلیون دلار یا ۱۵ درصد کل آن و صادرات محصولات غیر کشاورزی ۵/۱ میلیارد دلار یا ۸۵ درصد به این منطقه می باشد. این در حالیست که صادرات کشاورزی در سال ۲۰۰۱، ۹ درصد کل آن و اقلام غیر کشاورزی ۹۱ درصد می باشد. در سال ۲۰۰۲ همچنین صادرات مواد غذایی برای کشورهای متحمل خشکسالی در جنوب و شرق آفریقا صورت گرفته است. صادرات کالاهای کشاورزی آمریکا در سال ۲۰۰۲ نسبت به سالهای گذشته برای زیمباوه ۴۰ برابر، جیبوتی و زامبیا ۲۴ برابر، موزامبیک چهار برابر و بیش از دو برابر برای کنیا بوده است. سه کشور مهم این منطقه، نیجریه (۳۰۰.۵ میلیون دلار)، آفریقای جنوبی (۱۴۹.۴ دلار) و موزامبیک (۶۶.۲)، در مجموع ۵۶ درصد کل صادرات محصولات کشاورزی آمریکا در سال ۲۰۰۲ را تشکیل می دهند. صادرات گندم آمریکا در سال ۲۰۰۲ به نیجریه ۱۷/۴ درصد و در سال ۲۰۰۱، ۴۴ درصد رشد داشته است. صادرات ذرت به آفریقای جنوبی در سال ۲۰۰۲ نزدیک به ۴۴ میلیون دلار و در سال ۲۰۰۱، ۲/۸ میلیون دلار بوده است. صادرات اقلام غیر کشاورزی شامل آفریقای جنوبی (۲/۴ میلیارد دلار)، نیجریه (۷۵۶/۵ میلیون دلار)، آنگولا (۳۲۶ میلیون دلار) و کنیا (۲۲۸/۲ میلیون دلار) که بیش از ۷۲ درصد سهم صادرات آمریکا به این منطقه را در برمی گیرد. از میان این کالاها صدور هواپیما و موتور اتومبیل سواری متعلق به آفریقای جنوبی و تجهیزات میدانهای نفتی و گازی به نیجریه است. کنیا نیز هواپیما و قطعات آن را از این کشور خریداری می نماید. صادرات محصولات غیر کشاورزی شامل کالاهای صنعتی، نیمه صنعتی و مواد اولیه غیر کشاورزی است.

صادرات آمریکا به کشورهای زیر صحرا آفریقا: صادرات آمریکا جهت ساخت و مدرنیزه نمودن ساختار زیربنایی منطقه زیر صحرا آفریقا کمک بسیار مهمی خواهد نمود. صادرات اساسی آمریکا شامل: هواپیما و قطعات آن، تجهیزات میدان نفتی و گازی، دانه های روغنی و حبوبات، صنایع شیمیایی، موتور اتومبیل و قطعات آن، ماشین آلات کشاورزی و عمرانی، کامپیوتر و لوازم جانبی آن و تجهیزات مخابراتی می باشد.

مهمترین اقلام صادراتی آمریکا به کشورهای زیر صحرا آفریقا میلیون دلار

۶۳۶.۳	هواپیما و قطعات آن
۶۳۰.۴	تجهیزات میدان گازی و نفتی
۵۳۷.۸	دانه های روغنی و حبوبات
۲۵۲.۴	صنایع شیمیایی
۲۳۳.۱	موتور اتومبیل و قطعات
۱۷۷.۰	ماشین آلات عمرانی و قطعات آن
۱۵۷.۳	کامپیوتر و لوازم جانبی آن
۱۳۹.۲	تجهیزات مخابراتی
۸۹.۸	ماشین آلات کشاورزی
۵۹.۸	منسوجات و پارچه مستعمل

واردات آمریکا از منطقه زیر صحرا آفریقا در سال ۲۰۰۲: رکود آمریکا منجر به کاهش تقاضا برای نفت خام و گروه فلزات پلوتونیم در سال ۲۰۰۲ شد. و بدنبال آن واردات این کشور از منطقه زیر صحرا آفریقا به میزان ۱۷/۹ میلیارد دلار یعنی ۱۵/۷ درصد کاهش یافت. واردات آمریکا از نیجریه نزدیک به یک سوم و آفریقای جنوبی بیش از ۹ درصد رسید. این کشور در آن سال از آنگولا و گینه بیسائو نیز افزایش نسبتاً کمی

واردات نسبت به سالهای گذشته داشته است. مهمترین واردات آمریکا از این منطقه نفت خام بوده و نوسان قیمت آن بر دیگر کالاهای وارداتی تأثیر بسزایی داشته است. در سال ۲۰۰۲ نفت خام در حدود ۱۱ میلیارد دلار یا ۶۱ درصد واردات آمریکا از این منطقه را تشکیل داده بود. این در حالی است که واردات نفت خام آن کشور در سال ۲۰۰۱، ۱۳/۷ میلیارد دلار یا ۶۴ درصد بوده است. واردات نفت خام از آفریقای جنوبی در میان منطقه زیر صحرا آفریقا در سال ۲۰۰۲ به میزان ۲۰ درصد و در سال قبل آن به ۱۸ درصد رسیده بود. کشورهای زیر صحرا آفریقا در سال ۲۰۰۲ تا مین کننده ۱۳/۸ درصد واردات نفت آمریکا بوده‌اند. در حالی که این میزان در سال ۲۰۰۱، ۱۸ درصد بوده است. در مقابل کشورهای خلیج فارس در سال ۲۰۰۲، ۲۳ درصد و در سال قبل آن ۲۷ درصد نفت آمریکا را تأمین کرده‌اند. مکزیک، کانادا، انگلیس، نروژ نیز سهم بازار آمریکا را افزایش می‌دهند.

نیجریه بعنوان پنجمین کشور تأمین کننده نفت خام آن کشور به میزان ۵/۶ میلیارد دلار یعنی در حدود ۷ درصد کل نفت آمریکا را تأمین می‌کند. آنگولا بعنوان نهمین صادرکننده نفت خام (۳ میلیارد دلار)، گابون (۱/۶ میلیارد دلار)، گینه استوایی (۴۶۳ میلیون دلار) و کنگو برازویل (۱۲۵ میلیون دلار) از مهمترین صادرکنندگان نفت خام به آمریکا پس از نیجریه در این منطقه به شمار می‌روند. پس از نفت، پلاتونیم کار نشده دومین کالای مهم وارداتی آمریکا از این منطقه است. که در حدود ۶ درصد آن توسط آمریکا خریداری می‌شود. سهم سوخت ۴ درصد و الماس ۳/۳ درصدی واردات آمریکا از این منطقه تشکیل می‌گردد. گفتنی است در حدود ۲۰ درصد نفت وارداتی آمریکا از آفریقا تأمین می‌شود که بیشترین میزان آن در میان کشورهای آفریقای، سهم نیجریه می‌باشد. قرائن و شواهد حاکی از آن است که واردات آمریکا در دهه آینده از این منطقه به میزان ۲۵ درصد خواهد رسید.

مهمترین واردات آمریکا از کشورهای زیرصحرای آفریقا

نوع کالا	۲۰۰۲ میلیون دلار
نفت خام	۱۰,۹۷۲. ۱
پارچه های پشمی و بافتنی	۱,۰۹۷. ۵
پلاتونیم کار نشده	۱,۱۷۳. ۲
انواع الماس	۵۹۰. ۶
پودر کاکائو	۳۲۲. ۹
موتور اتومبیل	۲۶۶. ۹

واردات آمریکا از آفریقا در میان تعداد محدودی از کشورهای زیرصحرای آفریقا متمرکز شده است، بطوریکه این میزان بیشتر از صادرات آمریکا به این کشورها بوده است. چهار کشور نیجریه، آفریقای جنوبی، آنگولا و گابن ۸۲ درصد واردات آمریکا از آفریقا را تشکیل می دهند. بجز آفریقای جنوبی که به آمریکا پلاتونیم، الماس و موتور اتومبیل صادر می نماید، سه کشور فوق از مهمترین صادرکنندگان نفت خام به آمریکا می باشند.

مهمترین صادرکنندگان کشورهای زیر صحرای آفریقا به آمریکا

کشور	حجم صادرات میلیون دلار
نیجریه	۵,۹۶۴. ۲
آفریقای جنوبی	۴,۰۳۷. ۱
آنگولا	۳,۱۱۴. ۵
گابن	۱,۵۹۲. ۰

تمرکز واردات EU از کشورهای زیر صحرا آفریقا: این تمرکز نسبت به آمریکا

متنوع‌تر است. شش کشور مهم صادرکننده به اروپا شامل آفریقای جنوبی، نیجریه، ساحل عاج، کامرون، آنگولا و بوتسوانا است. و بیش از ۶۸ درصد واردات اروپا از این منطقه تامین می‌شود. از مجموع کالاهای وارداتی اروپا از این منطقه ۱۸ درصد آن نفت خام، ۱۵ درصد الماس و ۵ درصد طلا می‌باشد.

سیستم ترجیحی عمومی (GSP): آمریکا در سال ۲۰۰۲ واردات رایگان کالاها

را بر اساس سیستم ترجیحی عمومی از کشورهای زیر صحرای آفریقا در حدود ۳۰۹ میلیارد دلار و به میزان ۹ درصد افزایش داده است. این افزایش مربوط به سه برابر شدن بهره‌برداری از این سیستم جهت گینه بیسائو و افزایش کمتر از آن برای کشورهای نیجریه، آنگولا و آفریقای جنوبی می‌باشد. در سال ۲۰۰۲ منطقه زیر صحرا آفریقا ۴۵ درصد افزایش بهره‌برداری GSP نسبت به سال ۲۰۰۱ داشته است. و این در حالی است که از کشورهای این منطقه، آنگولا بیشترین بهره‌برداری را داشته و در مقابل آفریقای جنوبی، کنگو (کینشازا) و زیمباوه از میزان کمتری برخوردار بوده‌اند.

آنگولا در خلال دو سال گذشته بطور متناوب بیشترین بهره‌برداری در زمینه CrSP با ۲۰۷ میلیارد دلار در جهان داشته است. با وجود این افزایش بهره‌برداری، این کشور تنها از ۳/۵ درصد آن در سال ۲۰۰۱ استفاده نموده است. که بیشترین بهره‌برداری در میان کشورهای آفریقای محسوب می‌شود. به گونه‌ای که با صادرات محصولات نفتی خود نسبت به کشورهای کمتر توسعه یافته واجد شرایط در این منطقه، سود هنگفتی را کسب نموده است. پس از این کشور، گینه بیسائو در مقایسه با ۱۳ کشور دیگر این منطقه بیشترین منافع را در برداشته است.

آفریقای جنوبی در سال ۲۰۰۱ بعنوان هشتمین کشور در جهان، از طریق سیستم

ترجیحی عمومی ۵۵۲/۹ میلیون دلار سود (۹/۲ درصد) را به خود اختصاص داده است. برای کشورهای آنگولا و گینه بیسائو بجز زمانی که مفاد GSP در تاریخ ۳۰ سپتامبر

۲۰۰۱ برای اینگونه کشورها سلب شده بود و دیگر کشورهای آفریقایی مشمول بهره برداری از مفاد قانون رشد و فرصتهای بودند، بیشترین سود را داشته است. آمریکا در تاریخ ۶ اگوست ۲۰۰۲ از واردکنندگان محصولات این دو کشور درخواست کرد در همکاری فیما بین تجدید نظر نموده و تولیدات مهم این کشور را مشمول مفاد GSP قرار دهند.

مقامات اقتصادی آمریکا در زمینه AGOA اعلام کرده اند تا دوام GSP در این

بخش و بهره برداری از آن بین کشورهای این منطقه بدون وقفه تا ۳۰ سپتامبر ۲۰۰۸ می باشد. و کلیه کشورهای عضو AGOA از این پس تحت تاثیر سلب مفاد این قانون در بخش GSP قرار نمی گیرند. آنگولا، آفریقای جنوبی و گینه استوایی در مجموع ۹۴ درصد میزان GSP را از میان کشورهای زیر صحرا آفریقا به خود اختصاص داده که ۸۱ درصد این واردات متعلق به نفت می باشد. اقلام مهم واردات آمریکا از این منطقه شامل: ورقه آلومینیومی و منگنز غیر فلزی از آفریقای جنوبی، جواهرات و نیشکر از کشورهای جنوب آفریقا می باشد.

مهمترین کشورهای سودمند از سیستم ترجیحی عمومی در سال ۲۰۰۲ میلیون دلار

کشور	حجم سودمندی
انگولا	۲.۷۲۸.۴
آفریقای جنوبی	۵۵۲.۹
گینه بیسائو	۳۵۸.۰
کنگو (کشانزا)	۱۱۱.۵
زیمباوه	۵۴.۹
ساحل عاج	۲۲.۵
غنا	۱۱.۸

بهره مندی از سیستم ترجیحی عمومی تا تاریخ ۳۰ سپتامبر ۲۰۰۱ برای کشورهای غیر عضو AGOA سلب شده بود، این در حالی است که استفاده از آن از تاریخ ۶ اگوست ۲۰۰۲ مجدداً آغاز شد.

تبادل تجاری با کشورهای عضو (AGOA): علیرغم کاهش وسیع واردات آمریکا از منطقه زیرصحرا آفریقا در سال ۲۰۰۱، این کشور در سال ۲۰۰۲ به میزان ۹ میلیارد دلار یعنی ۱۰ درصد بیشتر از سال قبل از آن، تحت مفاد AGOA بدون عوارض و تعرفه گمرکی کالاهای رایگان وارد نموده بود. این رقم شامل واردات تحت برنامه های تعرفه ترجیحی GSP، مازاد سود GSP به این منطقه تحت مفاد AGOA و صادرات کلیه کالاهای نساجی و پوشاک است. در ضمن این آمار جدا از وارداتی است که نرخ تعرفه عمومی آنها صفر است. میزان ۶/۸ میلیارد دلار واردات در چارچوب AGOA اختصاص به محصولات نفتی بویژه کشورهای نیجریه و گابن دارد. و پس از آن منسوجات و پارچه به ارزش ۸۰۳/۳ میلیون دلار واردات، بیش از دو برابر میزان آن در سال ۲۰۰۱ است. تجهیزات حمل و نقل بالاخص موتور اتومبیلهای سواری از آفریقای جنوبی با ۸۱ درصد رشد به میزان ۵۴۴/۷ میلیون دلار و محصولات کشاورزی با افزایش ۳۸ درصد به میزان ۲۱۲/۴ بوده است.

بهره مندی لازم از AGOA تنها توسط تعداد محدودی از کشورهای واجد شرایط منطقه صورت گرفته است. نیجریه با دریافت ۵/۴ میلیارد دلار، آفریقای جنوبی ۱/۳ میلیارد دلار، گابن ۱/۱ میلیارد دلار، لسوتو ۳۱۸ میلیون دلار و کنیا ۱۲۹/۲ میلیون دلار بیشترین بهره مندی را از AGOA داشته اند. این چهار کشور تقریباً ۹۳ درصد از بهره مندی از عوارض و تعرفه های گمرکی را به خود اختصاص داده اند. آمریکا در چارچوب AGOA نیمی از کل واردات کالاهای کشورهای زیرصحرا آفریقا را در سال ۲۰۰۲ به خود اختصاص داده است. این در حالی است که کل واردات این کشور در چارچوب AGOA از این منطقه ۴۱/۳ درصد بوده است. مجموع واردات آمریکا از ۳۶ کشور عضو AGOA ۱۴/۱ میلیارد دلار است که این رقم نسبت به سال ۲۰۰۱ بدلیل کاهش خرید نفت خام ۲۰ درصد کاهش یافته است. علیرغم کاهش صادرات این کشور در سال ۲۰۰۱، AGOA همچنان بطور غیر مستقیم در سال ۲۰۰۲ به صادرات موتور اتومبیل آمریکا به

آفریقای جنوبی کمک نموده است. بین سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۲ صادرات موتور اتومبیل آمریکا به آفریقای جنوبی به بیش از ۸۸ درصد یعنی به میزان ۱۶۰ میلیون دلار رسیده است. این میزان افزایش، بیشتر به دلیل تلاشهای کارخانجات اتومبیل سازی که هدف آنها تولید بیشتر برای ورود به بازار آمریکا بدون عوارض گمرکی در چارچوب AGOA است. این موضوع باعث می شود که کارخانه های اتومبیل سازی آفریقای جنوبی حق واردات اتومبیل های ساخت آمریکا را تحت برنامه توسعه صنایع موتور آفریقای جنوبی داشته باشند.

سرمایه گذاری مستقیم آمریکا در آفریقا: علیرغم افزایش سرمایه گذاری در منطقه جنوب صحرا آفریقا در سال ۲۰۰۱، این منطقه پیشرو در جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی (FDI) است. میزان جذب این سرمایه گذاریها به این منطقه از کلیه منابع در سال ۲۰۰۱ به مبلغ ۱۲/۴ میلیارد دلار در مقایسه با ۶/۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۰ بوده است. بدین ترتیب در حال حاضر میزان رشد جذب سرمایه گذاری هنوز اعلام نشده است، اما بنظر می رسد بیشتر این سرمایه گذاریها در آفریقای جنوبی صورت گرفته است.

نتیجه محاسبه جذب این سرمایه گذاریها در کشورهای زیر صحرا آفریقا نشان می دهد که در آفریقای جنوبی در حدود نیمی از مجموع جذب سرمایه گذاری از میان کل کشورهای زیر صحرا آفریقا یعنی ۶/۷ میلیارد دلار بعمل آمده است. بر اساس گزارش سرمایه گذاری جهانی سازمان ملل در سال ۲۰۰۲، جذب سرمایه گذاری در این منطقه در سال ۲۰۰۱ تقریباً ۱/۷ درصد سرمایه گذاری مستقیم خارجی در جهان بوده است. در صورتی که در کشورهای توسعه یافته، میزان این سرمایه گذاریها در حدود ۶ درصد بوده است. آمار نشان می دهد که جذب سرمایه گذاری در جهان به نصف کاهش یافته است. این در حالی است که بیشتر میزان آن در میان کشورهای توسعه یافته و کاهش ۱۴ درصدی در سال ۲۰۰۱ را نشان می دهد. علیرغم افزایش سرمایه گذاری فعال در تعدادی

از کشورهای آفریقا بر اساس سیستم تجارت ترجیحی AGOA، اگر مبادلات تجاری با این کشورها انحصاری گردد، جذب سرمایه گذاری خارجی با کشورهای منطقه زیر صحرا آفریقا نسبت به میزان گذشته آن تغییر می یابد.

کشورهای آنگولا و نیجریه هر کدام با حجم ۱/۱ میلیارد دلار پس از آفریقای جنوبی بیشترین میزان جذب سرمایه گذاریهای آمریکا را در میان کشورهای زیر صحرا آفریقا داشته است. آمریکا بین سالهای ۲۰۰۰-۱۹۹۶ مهمترین تامین کننده سرمایه گذاری مستقیم خارجی با ۹/۲ میلیارد دلار در میان کشورهای منطقه بوده است. فرانسه با حجم سرمایه گذاری ۴/۴ میلیارد دلار و پس از آن انگلستان با حجم ۳/۳ میلیارد دلار بعنوان دومین و سومین کشور سرمایه گذار در این منطقه می باشند.

در خاتمه سال ۲۰۰۱، بدلیل سرمایه گذاری نفتی آمریکا در گینه بیسائو و افزایش نسبی آن در نیجریه برای جبران کاهش آن در آفریقای جنوبی و آنگولا سرمایه گذاری مستقیم خارجی این کشور در این منطقه به میزان ۱۰/۲ میلیارد دلار یعنی ۵/۷ درصد بیشتر از حجم سرمایه گذاری در پایان سال ۲۰۰۰ بوده است.

آفریقای جنوبی (۳ میلیارد دلار)، گینه بیسائو (۱/۷ میلیارد دلار)، آنگولا و نیجریه هر کدام (۱/۵ میلیارد دلار)، که این میزان در مجموع سه چهارم حجم سرمایه گذاری مستقیم آمریکا در منطقه زیرصحرای آفریقا را تشکیل می دهد. این سرمایه گذاری در آفریقای جنوبی بیشتر در بخش صنعتی بوده است. و در سه کشور مهم دیگر بیشتر در بخش نفت متمرکز بوده است. در مجموع دوسوم سرمایه گذاری آمریکا در میان کشورهای زیر صحرا آفریقا به بخش نفت اختصاص دارد. آمار نشان می دهد کشورهای زیرصحرا آفریقا در مقایسه با کل جهان، کمتر از ۱ درصد سرمایه گذاری مستقیم خارجی آمریکا را به خود اختصاص داده اند. از این میزان سرمایه گذاری مستقیم، درآمدی در حدود ۱/۳ میلیارد دلار جهت شرکتهای مادر آمریکایی کسب شده است. که این درآمد شامل سرمایه کسب شده و سود خالص در چارچوب وام های مهم به کشورهای وابسته

آفریقایی مربوطه بوده است. این درآمدها از میزان ۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۰ به بعد کاهش یافته است.

بر اساس نتایج اولیه از بررسی هیئت سرمایه گذاری آمریکا توسط اداره تحلیل‌های اقتصادی وزارت بازرگانی، گزارش شرکت‌های وابسته آمریکا در آفریقا اعلام می‌دارد، مجموع دارایی‌های این شرکتها تقریباً ۴۲/۶ میلیارد دلار بوده است. که از مجموع آن، مبلغ ۱۴/۹ میلیارد دلار آن در آفریقای جنوبی و ۷/۴ میلیارد آن در نیجریه هزینه شده است. میزان فروش این شرکت‌های وابسته آمریکایی به جهان تقریباً ۲۷/۲ میلیارد دلار و درآمد خالص آن ۲/۳ میلیارد دلار بوده است.

سرمایه گذاری مستقیم آمریکا در آفریقا از تجارت آمریکا در منطقه و صنعت نفت این کشور حمایت می‌کند. در سال ۱۹۹۹، ۹۲۶ میلیون دلار کالاهای صادراتی این کشور به شرکت‌های وابسته آمریکایی در آفریقا منجمه شمال آفریقا صادر شده است. آمریکا در حدود ۱/۸ میلیارد دلار از طریق شرکت‌های وابسته در آفریقا کالا وارد می‌کند، که بیشتر این واردات شامل محصولات نفتی می‌شود.

حجم صادرات، واردات و تراز تجاری آمریکا با کشورهای زیرصحرای آفریقا ۲۰۰۳-۱۹۹۹

(ارزش: هزار دلار)

بخشها	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۳ (ژانویه - جولای)
آفریقای جنوبی					
صادرات	۲,۳۹۳,۹۹۸	۲,۸۲۹,۵۴۶	۲,۸۲۲,۳۵۴	۲,۴۴۶,۱۶۹	۱,۳۵۷,۴۶۶
واردات	۳,۱۹۲,۷۶۸	۲,۲۰۳,۶۵۷	۴,۴۲۹,۵۳۹	۴,۲۳۵,۹۷۴	۲,۷۵۹,۹۳۰
تراز تجاری	-۷۹۸,۷۷۰	۱,۳۷۴,۱۱۱	-۱,۶۰۷,۱۸۶	-۱,۷۸۹,۸۰۵	-۱,۴۰۲,۴۶۵
نیجریه					
صادرات	۶۳۴,۱۶۱	۷۱۲,۶۰۰	۹۴۷,۶۱۴	۱,۰۴۶,۹۰۸	۵۵۴,۵۹۲
واردات	۴,۱۷۲,۳۳۲	۹,۶۸۰,۱۲۸	۸,۹۱۶,۴۷۶	۵,۸۱۹,۶۰۳	۵,۹۲۱,۶۰۰
تراز تجاری	-۳,۵۳۸,۱۶۰	-۸,۹۶۷,۵۲۸	-۷,۹۶۸,۸۶۲	-۴,۷۷۲,۶۹۵	-۵,۳۶۷,۰۰۸
انگولا					
صادرات	۲۵۱,۳۸۱	۲۲۴,۹۱۴	۲۷۴,۷۹۴	۳۷۰,۸۲۶	۲۴۰,۱۶۷
واردات	۲,۱۳۸,۶۰۶	۳,۴۴۳,۳۷۵	۲,۷۷۵,۶۷۰	۳,۲۳۱,۲۶۶	۲,۳۰۶,۷۸۳
تراز تجاری	-۲,۰۹۷,۲۲۵	-۳,۱۱۸,۴۶۱	-۲,۵۰۰,۸۷۵	-۲,۸۶۰,۴۴۰	-۲,۰۶۶,۶۱۷
کنیا					
صادرات	۱۸۷,۰۸۹	۲۳۵,۴۱۳	۵۷۳,۸۱۹	۲۶۷,۹۷۲	۱۳۰,۹۲۷
واردات	۱,۰۶۰,۱۴۴	۱,۰۹۰,۳۹۴	۱,۲۸,۵۸۳	۱,۸۹,۱۵۶	۱,۴۷,۸۳۱
تراز تجاری	-۸۰۹,۰۵۵	-۸۵۴,۹۸۱	-۷۱۴,۷۶۴	-۱,۶۲۱,۱۸۴	-۱,۳۴,۹۰۴
کابین					
صادرات	۴۴,۹۶۷	۶۳,۳۷۰	۷۴,۰۸۹	۶۵,۱۷۶	۳۸,۳۱۸
واردات	۱,۵۱۳,۹۴۵	۲,۰۳۷,۹۲۱	۱,۷۳۱,۶۷۱	۱,۶۲۲,۰۲۱	۱,۰۲۸,۹۰۵
تراز تجاری	-۱,۴۶۸,۹۷۸	-۱,۹۷۴,۵۵۱	-۱,۶۵۷,۵۸۲	-۱,۵۵۶,۸۴۵	-۹۹۰,۵۸۷
ساحل عاج					
صادرات	۹۸,۸۸۲	۹۲,۰۴۶	۹۳,۴۴۱	۷۴,۵۹۰	۵۶,۷۸۹
واردات	۳۴۳,۴۸۷	۳۶۷,۰۰۲	۳۱۹,۸۳۳	۳۸۱,۸۶۰	۲۹۶,۳۷۲
تراز تجاری	-۲۴۴,۶۰۵	-۲۷۴,۹۵۷	-۲۲۶,۳۹۲	-۳۰۷,۲۷۰	-۲۳۹,۵۸۳

فصلنامه مطالعات آفریقا - پاییز و زمستان ۱۳۸۲

۱.۳۸۸ ۲۰۷.۹۲۶ -۲۰۶.۵۳۸	۱.۸۱۸ ۳۳۱.۴۷۵ -۳۱۹.۶۵۸	۸۱۷ ۲۱۷.۱۶۵ -۲۱۶.۳۴۸	۸۳۷ ۱۴۰.۱۵۰ -۱۳۹.۳۱۳	۷۳۳ ۱۱۰.۸۱۴ -۱۱۰.۰۰۸۱	لسوتو
					صادرات
					واردات
۱۲.۷۶۹ ۱۸۶.۱۱۹ -۱۷۳.۳۵۰	۱۹.۳۹۸ ۳۸۰.۴۳۳ -۲۶۱.۰۳۵	۲۲۰.۲۲ ۳۷۵.۱۲۷ -۲۵۳.۱۰۵	۱۵.۴۴۸ ۳۸۶.۰۰۸ -۲۷۰.۵۶۰	۳۲.۱۰۳ ۲۵۸.۳۴۳ -۲۳۶.۲۴۰	موریس
					صادرات
					واردات
۸.۵۸۴ ۲۱۰.۶۱۲ -۲۰۲.۰۲۹	۱۵.۲۱۷ ۲۱۵.۹۲۳ -۲۰۰.۷۰۶	۲۰.۹۴۷ ۳۷۱.۷۹۱ -۳۵۰.۸۴۴	۱۵.۳۹۷ ۱۵۷.۷۳۷ -۱۴۲.۳۴۰	۱۰۶.۰۵۶ ۸۰.۴۱۴ ۲۵.۸۴۳	ماداگاسکار
					صادرات
					واردات
۳۵.۵۹۱ ۳.۲۲۶ ۳۳.۳۶۴	۱۲۶.۹۷۱ ۵.۷۰۰ ۱۲۱.۲۷۱	۱۳۶.۴۶۷ ۵.۶۵۳ ۱۳۰.۸۱۴	۱۰.۷۸۰ ۴.۷۸۰ ۵.۹۹۹	۲.۶۸۴ ۶.۹۱۱ -۴.۲۲۷	چاد
					صادرات
					واردات
۱۹۱.۵۵۵ ۴۰۶.۹۲۰ -۲۱۵.۳۶۵	۱۰۷.۶۸۱ ۵۷۲.۶۱۹ -۴۶۴.۹۳۷	۷۹.۵۵۸ ۳۹۵.۶۰۹ -۳۱۶.۰۵۱	۹۴.۶۷۳ ۱۵۴.۷۱۷ -۶۰.۰۴۴	۲۲۱.۰۵۰ ۴۰.۶۰۱ ۱۸۰.۴۴۹	گینه استوایی
					صادرات
					واردات
۲۹.۸۸۴ ۲۳۷.۶۶۳ -۲۰۷.۷۷۹	۵۱.۷۹۳ ۲۳۸.۸۲۴ -۱۷۲.۰۳۱	۸۹.۳۴۴ ۴۵۷.۹۰۱ -۳۶۸.۵۵۷	۸۱.۲۰۰ ۵۰۷.۹۴۳ ۴۲۶.۷۴۳	۴۶.۸۲۴ ۴۱۰.۵۱۸ ۳۶۳.۶۹۵	جمهوری کنگو
					صادرات
					واردات
۱۴۱.۱۶۷ ۹۲.۴۶۲ -۷۸.۲۹۶	۳۶.۶۱۲ ۱۸۹.۶۹۲ -۱۶۳.۰۷۹	۱۸.۵۰۸ ۱۴۷.۷۱۳ -۱۲۹.۲۰۵	۹.۹۸۲ ۲۱۲.۳۳۹ -۲۰۳.۲۵۷	۳۱۰.۳۴ ۲۳۱.۹۱۳ -۲۱۰.۸۷۹	جمهوری دمکراتیک کنگو
					صادرات
					واردات
					تراز تجاری

					سوازیلند
۴.۵۴۲	۱۱.۰۴۰	۷.۴۳۸	۷.۷۴۱	۳.۷۴۸	صادرات
۸۲.۱۴۰	۱۱۴.۴۶۴	۶۵.۰۳۶	۵۲.۵۷۷	۳۷.۸۴۹	واردات
-۷۷.۵۹۹	-۱۰۳.۴۲۴	-۵۷.۵۹۸	-۴۴.۸۳۶	-۳۴.۱۰۲	تراز تجاری
					زیمبابوه
۱۹.۶۵۷	۴۹.۱۱۶	۳۱.۱۶۶	۵۲.۷۷۳	۵۷.۵۳۵	صادرات
۳۷.۹۹۰	۹۹.۱۲۷	۹۰.۵۶۰	۱۱۳.۰۴۲	۱۳۵.۰۷۳	واردات
-۱۸.۳۳۳	-۵۰.۰۱۱	-۵۹.۳۹۴	-۶۰.۲۷۰	-۷۷.۵۴۷	تراز تجاری
					بورکینافاسو
۶.۹۰۴	۱۸.۷۴۲	۴.۴۳۲	۱۵.۶۷۰	۱۰.۸۸۷	صادرات
۵۱۰	۲.۹۱۴	۵۰۰۰۱	۲.۴۴۶	۲.۷۷۱	واردات
۶.۳۹۴	۱۵.۸۲۸	-۵۶۹	۱۳.۲۲۳	۸.۱۱۶	تراز تجاری

فصلنامه مطالعات آفریقا - پاییز و زمستان ۱۳۸۲

					بنین
۱۴.۴۶۱	۳۴.۶۱۹	۳۱.۷۳۲	۲۶.۲۸۱	۳۰.۹۵۶	صادرات
۳۳۹	۶۸۰	۱.۲۸۶	۲.۳۳۷	۱۷.۸۳۰	واردات
۱۴.۱۲۲	۳۳.۹۳۹	۳۰.۴۴۵	۲۴.۰۴۴	۱۳.۱۲۶	تراز تجاری
					بوتسوانا
۱۱.۸۸۵	۳۱.۵۰۱	۴۲.۰۱۷	۳۱.۱۶۵	۳۳.۳۹۹	صادرات
۷.۶۷۴	۲۹.۷۳۲	۲۱.۱۱۸	۲۰.۵۱۰	۱۶.۹۴۰	واردات
۴.۲۱۱	۱.۷۶۹	۲۱.۹۰۰	-۹.۳۴۴	۱۶.۴۶۰	تراز تجاری
					بروندی
۲.۲۶۰	۱.۷۱۱	۵.۳۹۶	۱.۶۶۸	۲.۳۶۶	صادرات
۴.۶۷۳	۶۸۹	۲.۷۸۹	۷.۹۹۵	۷.۰۰۴	واردات
-۲.۴۱۳	۱.۰۲۲	۲.۵۰۷	-۶.۳۲۷	-۴.۶۳۷	تراز تجاری
					کامرون
۲۳.۲۲۳	۱۵۵.۲۷۰	۱۸۲.۰۵۴	۵۸.۹۶۳	۳۶.۷۲۴	صادرات
۱۰۹.۳۶۵	۱۷۲.۰۵۷	۱۰۱.۶۲۷	۱۴۵.۸۲۰	۷۶.۵۷۳	واردات
۶۶.۱۳۳	-۱۶.۷۸۷	۸۰.۴۲۷	-۸۶.۸۵۷	-۳۹.۸۴۹	تراز تجاری
					دماغه امید نیک
۵.۵۵۹	۸.۹۲۶	۷.۴۶۷	۷.۱۳۷	۷.۲۳۴	صادرات
۲.۲۶۱	۱.۸۱۱	۱.۴۹۶	۴.۳۱۴	۷۶	واردات
۳.۲۹۹	۷.۱۱۵	۵.۹۷۱	۲.۸۲۳	۷.۱۵۸	تراز تجاری
					جمهوری آفریقای مرکزی
۲.۷۴۵	۶.۲۴۴	۳.۶۷۱	۲.۷۵۳	۳.۷۲۷	صادرات
۱.۴۸۷	۲.۰۰۴	۲.۳۶۴	۲.۹۰۴	۲.۸۹۶	واردات
۲.۴۵۸	۴.۲۴۰	۱.۳۰۷	-۱.۱۵۱	۸۳۱	تراز تجاری
					کمور
۷۰	۱۴۴	۱.۳۷۲	۶۹۹	۲۴۳	صادرات
۳.۶۸۷	۵۳۰.۸	۱۰.۵۶۸	۳.۵۱۳	۲۰.۵۱	واردات
-۳.۶۱۷	-۵.۱۶۴	-۹.۱۹۶	-۲.۸۱۴	-۱.۸۰۸	تراز تجاری

جیبوتی				
				صادرات
۱۱.۶۲۳	۵۵.۹۴۵	۱۸.۵۷۳	۱۶.۶۰۹	۲۶.۵۵۵
۳۲۷	۱.۹۱۵	۹۵۱	۴۱۹	۱۱۰
۱۱.۲۹۶	۵۴.۰۳۰	۱۷.۶۲۳	۱۶.۱۹۰	۲۶.۴۴۵
اریتره				
				صادرات
۵۹.۴۲۳	۲۸.۵۹۱	۲۱.۴۲۹	۱۶.۲۳۶	۲.۶۹۸
۱۶۹	۳۶۹	۸۹	۲۰۳	۴۸۰
۵۹.۲۵۳	۲۸.۲۲۲	۲۱.۳۴۰	۱۶.۰۳۳	۳.۱۷۸
اتیوپی				
				صادرات
۱۱۵.۲۸۸	۶۰.۱۲۳	۶۰.۶۵۹	۱۶۵.۰۱۶	۱۶۴.۳۹۷
۱۹.۹۶۴	۲۵.۶۵۹	۲۹.۰۴۱	۲۸.۶۶۰	۳۰.۲۱۱
۹۵.۳۲۴	۳۴.۴۶۴	۳۱.۶۱۸	۱۳۶.۳۵۶	۱۳۴.۰۸۶
گامبیا				
				صادرات
۵.۸۲۹	۹.۱۰۳	۸.۱۶۴	۸.۸۶۷	۹.۴۹۶
۶۴	۵۶۳	۳۳۲	۳۴۲	۱۸۶
۵.۷۶۵	۸.۵۴۰	۷.۹۳۱	۸.۵۲۵	۹.۳۱۰
غنا				
				صادرات
۱۱۶.۹۳۲	۱۸۶.۶۰۱	۱۷۹.۴۷۳	۱۷۸.۷۱۲	۲۳۱.۰۴۵
۶۱.۸۱۵	۱۱۵.۶۴۱	۱۸۵.۳۹۱	۲۰۶.۴۳۱	۲۰۹.۳۳۰
۵۵.۱۱۷	۷۰.۹۶۰	-۵.۹۱۸	-۲۷.۷۱۹	۲۱.۷۱۵
گینه				
				صادرات
۲۰.۵۹۳	۶۲.۴۸۹	۷۷.۶۱۹	۶۶.۸۱۰	۵۳.۴۳۵
۴۱.۷۳۲	۷۱.۶۰۰	۸۷.۸۳۲	۸۸.۳۶۳	۱۱۵.۴۱۱
۲۱.۱۳۹	-۹.۱۱۰	-۱۰.۲۱۳	۲۱.۵۵۳	۶۱.۹۷۵
گینه بیسائو				
				صادرات
۲۷۱	۲.۵۵۹	۸۷۰	۲۸۴	۸۱۶
۱.۸۴۳	۲۵	۱۹	۴۲	۷۲
-۱.۵۷۲	۲۵۲۳	۸۵۱	۲۴۲	۷۴۴

فصلنامه مطالعات آفریقا - پاییز و زمستان ۱۳۸۲

					لیبریا
					صادرات
۱۴.۴۰۴	۲۷.۵۱۷	۳۶.۸۰۷	۴۲.۳۹۷	۴۴.۵۸۵	واردات
۳۸.۳۷۲	۴۵.۸۱۰	۴۲.۵۵۸	۴۵.۴۰۸	۳۰.۵۲۳	تراز تجاری
۲۳.۹۶۸	-۱۸.۲۹۳	۵.۷۵۱	-۳.۰۱۱	۱۴.۰۶۲	
					مالاوی
					صادرات
۸.۷۵۷	۲۸.۶۲۶	۱۴.۳۳۴	۱۳.۶۳۷	۷.۳۵۶	واردات
۳۷.۵۳۳	۶۸.۱۰۹	۷۱.۸۰۰	۶۸.۱۲۶	۵۸.۶۰۴	تراز تجاری
۳۸.۷۷۶	-۳۹.۴۸۳	-۵۷.۴۶۶	-۵۴.۴۹۹	-۵۱.۲۴۹	
					مالی
					صادرات
۱۸.۱۸۲	۱۱.۰۳۱	۳۱.۸۱۸	۲۹.۷۴۰	۲۸.۵۸۶	واردات
۱.۴۳۵	۳.۵۸۳	۶.۳۰۵	۸.۴۳۸	۸.۸۶۷	تراز تجاری
۱۶.۷۴۷	۸.۴۴۹	۲۵.۶۱۳	۲۱.۳۰۲	۱۹.۷۱۹	
					موریتانی
					صادرات
۱۸.۲۸۳	۲۲.۶۵۲	۲۵.۱۲۶	۱۵.۸۶۶	۲۳.۵۹۷	واردات
۷۷۵	۹۲۹	۲۹۴	۳۵۴	۷۵۴	تراز تجاری
۱۷.۵۰۸	۲۱.۷۲۳	۲۴.۸۳۲	۱۵.۵۱۱	۲۲.۸۴۳	
					موزامبیک
					صادرات
۳۰.۵۴۳	۹۷.۸۶۹	۲۸.۳۲۷	۵۷.۹۱۳	۳۳.۸۴۷	واردات
۳.۳۰۱	۸.۱۶۰	۷.۰۶۰	۲۴.۳۷۷	۱۰.۲۸۷	تراز تجاری
۲۸.۲۴۳	۸۹.۷۰۸	۲۱.۲۶۷	۳۳.۵۳۶	۲۳.۵۶۱	
					نامیبیا
					صادرات
۱۷.۲۶۰	۵۳.۶۸۸	۲۴.۳۳۴	۷۸.۴۴۸	۱۹۴.۸۲۲	واردات
۴۰.۵۲۰	۵۷.۳۵۳	۳۷.۸۴۵	۴۲.۱۹۱	۲۹.۹۸۴	تراز تجاری
-۲۳.۲۶۰	-۳.۶۶۵	۲۱۱.۴۹۰	۳۶.۲۵۶	۱۶۴.۸۳۸	
					نیجیر
					صادرات
۱۵.۸۵۲	۳۹.۳۲۰	۶۲.۸۸۶	۳۵.۶۷۱	۱۸.۳۹۴	واردات
۳.۲۸۶	۸۹۷	۱.۴۲۷	۶.۹۷۲	۴.۸۳۷	تراز تجاری
۱۲.۵۶۶	۳۸.۴۲۳	۶۱.۴۶۰	۲۸.۶۹۹	۱۳.۵۵۸	

۶۹۳۲	۱۰۰۱۶۲	۱۷۰۳۸۶	۱۸۰۹۲۲	۴۷۰۴۹۰	روندا صادرات
۱۰۳۸۰	۳۰۰۸۶	۷۰۳۲۱	۵۰۰۶۱	۳۰۶۸۶	واردات
۵۰۶۵۲	۷۰۰۷۶	۱۰۰۰۱۶۵	۱۳۰۸۶۰	۴۳۰۸۰۴	تراز تجاری
۴۸۷	۱۰۹۲۱	۱۰۰۶۱۴	۹۶۲	۵۱۰	جوابگو سائوتیم - یون صادرات
۸۰	۳۹۱	۳۲۲	۵۱۳	۲۰۶۹۳	واردات
۴۰۷	۱۰۵۳۰	۱۰۰۰۲۹۱	۴۴۹	-۲۰۱۸۳	تراز تجاری
۶۶۰۷۶۲	۷۱۰۹۶۲	۷۸۰۳۳۴	۸۰۰۱۸۳	۶۲۰۸۰۸	سنگال صادرات
۱۰۹۳۷	۳۰۷۹۹	۱۰۰۰۳۳۵	۴۰۳۳۱	۱۷۰۴۷۲	واردات
۶۴۰۸۲۵	۶۸۰۱۶۳	-۲۴۰۰۱۰	۷۵۰۹۵۲	۴۵۰۳۳۵	تراز تجاری
۲۰۹۹۳	۸۰۳۰۴	۱۷۵۰۹۵۹	۶۰۹۷۱	۷۰۵۴۷	سیسل صادرات
۱۳۰۳۳۸	۲۶۰۲۹۱	۳۳۰۷۰۱	۸۰۰۹۷	۵۰۱۹۷	واردات
-۱۰۰۰۳۴۵	-۱۸۰۰۸۷	۱۵۲۰۲۵۹	-۱۰۰۱۲۶	۲۰۳۵۰	تراز تجاری

فصلنامه مطالعات آفریقا - پاییز و زمستان ۱۳۸۲

					سیرالئون
					صادرات
۱۳.۰۱۵	۲۵.۰۰۶	۲۷.۷۹۱	۱۷.۷۹۱	۱۲.۹۸۵	واردات
۳.۸۳۵	۳.۸۳۳	۴.۶۴۰	۳.۸۰۶	۱۰.۳۳۵	تراز تجاری
۹.۱۸۱	۲۱.۱۷۳	۲۳.۱۵۰	۱۳.۹۸۵	۲.۶۵۰	
					سومالی
					صادرات
۴.۲۰۹	۶.۱۶۱	۶.۵۹۱	۴.۸۶۲	۲.۸۱۳	واردات
۱۲۸	۳۴۸	۳۴۳	۴۴۳	۱۹۲	تراز تجاری
۵.۰۸۱	۵.۸۱۳	۶.۲۴۸	۴.۴۱۹	۲.۶۲۱	
					سودان
					صادرات
۱۲.۱۱۷	۱۰.۸۵۴	۱۷.۱۱۹	۱۶.۸۸۲	۸.۸۲۱	واردات
۱.۶۴۲	۱.۳۵۰	۳.۳۸۵	۱.۸۰۸	۵۷	تراز تجاری
۱۰.۴۷۶	۹.۵۰۴	۱۳.۷۳۴	۱۵.۰۷۴	۸.۷۶۴	
					تانزانیا
					صادرات
۳۸.۹۸۰	۶۱.۸۰۰	۶۳.۷۴۱	۴۴.۵۴۸	۶۰.۶۸۲	واردات
۱۴.۳۵۷	۲۵.۳۴۳	۲۷.۲۲۹	۳۵.۲۸۸	۳۴.۴۹۵	تراز تجاری
۲۴.۶۲۳	۳۶.۴۵۶	۳۶.۵۱۱	۹.۲۶۰	۲۶.۱۸۷	
					توگو
					صادرات
۶.۴۹۱	۱۳.۰۰۸	۱۶.۱۵۴	۱۰.۴۸۰	۲۵.۶۲۰	واردات
۵.۴۴۱	۲.۶۵۹	۱۲.۵۸۳	۵.۹۷۵	۳.۱۷۰	تراز تجاری
۱.۰۵۰	۱۰.۳۴۹	۳.۵۷۱	۴.۵۰۵	۲۲.۴۵۰	
					اوگاندا
					صادرات
۲۷.۴۵۲	۲۲.۶۳۵	۳۲.۱۵۰	۲۶.۷۶۶	۲۴.۵۱۸	واردات
۱۷.۵۱۲	۱۵.۱۹۷	۱۷.۸۳۵	۲۹.۰۶۴	۲۰.۳۵۶	تراز تجاری
۹.۹۴۱	۷.۴۳۸	۱۴.۳۱۵	-۲.۲۹۸	۴.۱۶۲	
					زامبیا
					صادرات
۱۳.۸۹۸	۳۵.۴۹۱	۱۵.۴۸۷	۱۸.۷۷۰	۱۹.۷۰۰	واردات
۶.۰۴۶	۷.۷۹۰	۱۵.۵۸۴	۱۷.۷۲۷	۳۷.۸۵۷	تراز تجاری
۷.۸۵۲	۲۷.۷۰۱	-۹۷	۱.۰۴۳	-۱۸.۱۵۷	

مجموع واردات آمریکا از کشورهای زیر صحرای آفریقا بر اساس سیستم ترجیحی عمومی GSP و قانون رشد و فرصتها (AGOA) (۲۰۰۱-۲۰۰۳) ارزش: هزار دلار

کشور	AGOA GSP و (۲۰۰۱)	AGOA GSP و (۲۰۰۲)	AGOA GSP و (زائویه- جولای ۲۰۰۳)	GSP (۲۰۰۱)	GSP (۲۰۰۲)	AGOA (۲۰۰۱)	AGOA (۲۰۰۲)
نیجریه	۵۶۸۸۴۶۱	۵۴۰۹۶۶۰	۵۲۱۵۲۷۱	۳۵۹	۴۸۳	۵۶۸۸۱۰۲	۵۴۰۹۱۱۷۷
آفریقای جنوبی	۹۲۳۰۳۳۳	۱۳۳۱۰۵۹	۹۵۵۰۳۷۴	۵۰۵۰۹۸۷	۵۵۳۰۴۲	۴۱۷۰۳۵۶	۷۸۹۰۵۵۲
گابن	۹۳۸۰۷۶۰	۱۰۳۵۶۲۷	۶۳۴۰۳۸۸	۶۵	۱۴۹	۹۳۸۰۶۹۵	۱۰۳۵۰۴۷۸
کنگو (Roc)	۱۳۰۰۳۳۵	۱۰۶۶۳۳	۱۸۸۰۸۶۶	۱۰۴۸۹	۲۸۲۵	۱۲۸۰۷۶۶	۱۰۳۰۸۰۸
لسوتو	۱۴۹۰۵۹۲	۳۱۸۰۰۲۹	۱۹۸۰۱۸۷	۶۹	۳۲۶	۱۴۹۰۵۲۳	۳۱۷۰۸۰۳
ماداگاسکار	۹۷۰۱۰۵	۷۹۰۷۲۸	۸۳۰۴۹۳	۴۰۶۵۹	۳۰۸۹۰	۹۲۰۱۴۶	۷۵۰۸۳۸
کنیا	۵۸۰۸۷۳	۱۴۹۰۲۱۰	۱۱۰۰۱۰۳	۳۰۷۸۳	۴۰۷۳۳	۵۵۰۰۹۰	۱۳۴۰۳۳۷
غنا	۴۲۰۸۸۹	۳۴۰۸۳۰	۳۳۰۴۴۱	۹۰۷۹۶	۱۱۰۸۲۹	۳۳۰۰۹۳	۳۳۰۰۰۱
موریس	۵۳۰۹۷۵	۱۱۴۰۲۹۲	۸۲۰۱۷۲	۱۵۰۰۷۶	۷۰۷۶۴	۳۸۰۸۹۹	۱۰۶۰۵۲۸
کامرون	۳۷۰۱۷۴	۱۱۵۰۸۰۴	۸۲۰۹۴۵	۴۴۳	۳۶۳	۳۶۰۷۳۱	۱۱۵۰۵۲۲
مالاوی	۳۵۰۳۶۲	۴۶۰۹۰۴	۲۳۰۴۷۰	۲۳۰۳۰۵	۵۰۵۸۳	۱۲۰۰۵۷	۴۱۰۳۳۰
ساحل عاج	۱۳۰۳۲۱	۴۹۰۷۳۳	۲۸۰۹۲۹	۱۳۰۳۳۱	۲۲۰۴۶۸	-	۲۷۰۲۶۵
سوازیلند	۱۴۰۷۷۰	۸۱۰۲۵۲	۶۶۰۱۹۸	۶۰۴۵۶	۶۰۹۳۹	۸۰۳۱۴	۷۴۰۳۱۳
زیمبابوه	۷۷۵	۸۳	-	۷۶۵	۳۱	۱۰	۵۲
بوتسوانا	۱۰۲۲۱	۴۰۵۷۸	۲۰۷۱۷	۱۰۲۲۱	۸۷۱	-	۳۷۰۰۷
اتیوپی	۸۲۲	۲۰۳۳۰	۱۰۶۱۲	۶۰۷	۱۰۰۰۱	۴۱۵	۱۰۳۱۹
تانزانیا	۸۹۹	۱۰۳۹۳	۹۶۲	۸۸۳	۶۵۴	۱۶	۶۳۹
سنگال	۵۶۷	۴۹۹	۵۲۰	۵۶۷	۴۹۹	-	-
موزامبیک	۵۰۳۷۸	۵۰۹۱۶	۱۰۹۲۰	۵۰۳۷۸	۵۰۷۲۹	-	۱۸۷
نامیبیا	۹۳	۱۰۷۱۷	۱۲۰۹۶۹	۹۳	۱۷۴	-	۱۰۵۴۳

-	۴	-	۲۳۰	۳	-	۴,۲۳۰	سیشل
-	-	-	-	-	-	-	بروندی
-	-	-	-	۴۰	-	-	چاد
-	-	-	-	-	-	-	سودان
-	-	-	-	-	-	-	گینه
-	-	-	-	-	-	-	استوایی
۸,۷۷۹,۹۲۷	۷,۸۱۷,۷۱۵	۱,۱۶۶,۷۸۸	۸۳۵,۴۹۸	۷,۹۲۵,۷۹۳	۸,۹۹۱,۷۲۹	۸,۱۷۹,۳۴۷	مجموع

انواع واردات آمریکا از کشورهای زیرصحرای آفریقا برطبق سیستم ترجیحی عمومی GSP و قانون رشد و فرصتها AGOA (۲۰۰۲-۲۰۰۳) ارزش: هزار دلار

واردات	GSP و AGOA (۲۰۰۲)	GSP و AGOA (زائویه - ژون ۲۰۰۳)	GSP و AGOA (% (۲۰۰۲)	GSP و AGOA (% (زائویه - ژون ۲۰۰۳)
محصولات کشاورزی	۲۱۲,۲۳۶	۸۰,۷۱۲	۲۳,۳۰	۱۲,۷۲
شیلات	۲۹,۷۹۲	۱۵,۹۵۵	۲۴,۶۷	۲۵,۴۱
فراآورده‌ها و محصولات شیمیایی	۱۳۶,۱۶۴	۹۱,۰۶۲	۳۰,۳۹	۲۸,۹۶
انرژی و فراآورده‌های آن	۶,۸۲۴,۷۷۶	۵,۳۵۳,۷۶۴	۵۸,۲۷	۶۳,۸۲
منسوجات و پوشاک	۸۰۳,۱۳۳	۵۱۳,۱۲۱	۷۰,۷	۷۴,۳۳
کفش	۳۰۰	۴۱۹	۲۱,۸۰	۶۸,۳۰
معادن و فلزات	۳۷۲,۹۶۱	۱۸۵,۸۸۴	۱۳,۷۹	۱۳,۴۲
عاشین آلات	۱۷۸,۲۸	۶۰,۰۳	۷,۷۱	۷,۰
تجهیزات حمل و نقل	۵۴۴,۷۱۱	۳۳۶,۴۱۲	۸۷,۷۱	۸۷,۸۸
لوازم الکترونیکی	۸,۸۳۲	۴,۷۹۰	۱۷,۷۷	۱۴,۶۸
سایر صنایع	۴۰,۵۹۵	۲۱,۴۱۱	۳۴,۵۲	۲۸,۰۵
مجموع	۸,۹۹۱,۷۲۹	۶,۵۹۹,۵۳۵	۴۹,۲۸	۵۴,۷۶

فصلنامه مطالعات آفریقا - پاییز و زمستان ۱۳۸۲

مجموع کل همکاریهای تجاری آمریکا با کشورهای زیر صحرای آفریقا (۲۰۰۳-۱۹۹۹)

ارزش: میلیون دلار

نوع کالا	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۳ (ژانویه - جولای)
محصولات کشاورزی					
صادرات	۷۲۸	۷۶۸،۷۷۳	۶۵۷،۱۰۵	۹۳۲،۹۳۳	۴۸۳،۳۴۱
واردات	۸۳۳	۸۷۴،۸۴۳	۸۳۵،۷۳۶	۹۱۱،۶۴۵	۵۸۸،۳۴۸
تراز تجاری	-۱۰۵	-۱۰۶،۰۷۰	-۱۷۸،۶۳۱	۲۱،۲۷۸	-۱۰۵،۰۰۷
شیرینات					
صادرات	۱۵۵	۱۵۸،۹۹۲	۱۴۷،۵۶۸	۱۱۹،۷۷۵	۵۸،۶۱۳
واردات	۱۱۰	۱۴۰،۷۰۶	۱۱۹،۳۹۴	۱۲۰،۷۴۵	۶۲،۷۸۸
تراز تجاری	۴۵	۱۸،۲۸۶	۲۸،۱۷۴	۰،۹۷۰	-۴،۱۷۵
فراآورده ها و محصولات شیمیایی					
صادرات	۶۱۰	۷۰۹،۶۶۵	۷۷۹،۷۰۰	۶۹۹،۳۵۱	۳۱۸،۳۵۲
واردات	۸۴۹	۱،۴۵۲،۵۲۱	۶۵۹،۹۹۹	۴۴۸،۰۵۴	۳۱۴،۳۹۷
تراز تجاری	-۲۳۹	-۷۴۲،۸۵۶	-۱۱۹،۷۰۱	۲۵۱،۱۹۷	۳،۹۵۵
انرژی و فرآورده های آن					
صادرات	۱۵۰	۱۵۷،۵۰۱	۱۳۹،۱۸۹	۱۹۲،۰۹۸	۸۵،۳۳۹
واردات	۸۰۰۱	۱۵۰،۱۶،۳۷۴	۱۴،۳۷۱،۳۰۲	۱۱،۷۱۲،۷۰۶	۸،۲۸۸،۶۶۴
تراز تجاری	-۷۸۵۰	-۱۴،۸۵۸،۷۷۳	-۱۴،۱۳۲،۱۱۳	-۱۱،۵۱۹،۶۰۸	-۷،۶۸۴،۰۳۶
منسوجات و پوشاک					
صادرات	۱۴۶	۱۳۶،۰۹۸	۱۳۰،۵۲۷	۱۲۴،۴۱۹	۶۴،۵۱۸
واردات	۶۲۳	۷۸۹،۳۴۰	۹۹۷،۹۹۵	۱،۱۳۶،۳۱۶	۶۹۰،۲۸۸
تراز تجاری	-۴۷۶	-۶۵۳،۱۴۲	-۸۶۷،۴۶۸	-۱،۰۱۱،۸۹۷	-۶۲۵،۷۷۰
کفش					
صادرات	۱۷	۱۴،۱۸۳	۱۰،۱۱۴	۱۲،۶۳۰	۷،۸۱۳
واردات	۳	۶۸۶	۱،۴۹۷	۱،۳۷۸	۶۱۵
تراز تجاری	۱۲	۱۳،۴۹۷	۸۶۱۷	۱۱،۲۵۲	۷،۱۹۸

معادن و فلزات				
۱۳۲.۴۵۱	۲۶۵.۱۷۲	۲۵۰.۰۵۹	۲۱۸.۸۸۹	۲۳۲
۱.۳۸۵.۵۸۷	۲.۷۰۵.۰۰۹	۳.۰۸۱.۷۹۲	۳.۲۰۰.۵۰۰	۲.۶۳۷
-۱.۲۵۳.۱۳۶	-۲.۴۳۹.۸۳۷	-۲.۸۳۱.۷۳۳	-۲.۹۸۱.۶۱۱	-۲.۴۱۶
ماشین آلات				
۳۵۰.۷۶۳	۶۷۱.۸۲۷	۶۶۹.۴۱۴	۵۶۰.۷۳۱	۵۳۲
۸۵.۲۲۰	۲۳۱.۳۹۸	۲۶۳.۷۱۸	۱۷۸.۴۳۴	۱۲۸
۲۶۵.۵۴۳	۴۴۰.۵۲۹	۴۰۵.۶۹۶	۳۸۲.۲۹۷	۳۹۴
تجهیزات حمل و نقل				
۹۳۳.۸۶۱	۱.۸۷۶.۵۹۷	۲.۸۵۶.۲۱۸	۱.۷۹۵.۷۰۲	۱.۷۰۰
۳۷۱.۴۴۹	۶۳۱.۰۴۱	۳۹۹.۳۸۴	۱۸۵.۲۰۶	۲۰۱
۵۵۲.۴۱۲	۱.۲۴۵.۵۵۶	۲.۴۵۶.۸۳۴	۱.۶۱۰.۴۹۶	۱.۵۰۰
لوازم الکترونیکی				
۳۵۸.۰۱۶	۶۳۶.۹۱۸	۷۰۰.۳۵۳	۷۰۳.۱۴۱	۷۶۸
۳۲.۶۳۱	۴۹.۶۹۷	۵۲.۷۰۶	۵۸.۳۳۹	۵۶
۳۲۵.۳۸۵	۵۸۷.۲۲۱	۶۴۷.۶۴۷	۶۴۴.۸۰۲	۷۱۲
سایر صنایع				
۴۷.۰۴۴	۶۹.۴۸۶	۹۹.۲۱۴	۷۳.۳۹۲	۶۹
۵۶.۲۷۶	۱۱۷.۵۵۱	۱۰۸.۵۵۸	۹۷.۴۲۲	۹۹
-۹.۲۳۲	-۴۸.۰۶۵	-۹.۲۴۴	-۲۴.۱۳۰	-۳۰
کالاهای ویژه				
۱۳۷.۲۰۲	۲۸۹.۶۶۳	۳۰۰.۷۰۳	۲۶۶.۳۱۷	۲۴۵
۷۵.۸۳۹	۱۵۲.۶۰۵	۲۶۸.۴۱۷	۲۱۷.۴۷۷	۲۱۱
۵۱.۶۶۳	۱۳۷.۰۵۸	۳۲.۲۸۶	۴۸.۸۴۰	۳۴
مجموع				
۲.۹۵۷.۳۰۲	۵.۸۹۱.۷۶۰	۶.۷۵۰.۱۶۴	۵.۵۶۳.۲۸۵	۵.۳۳۲
۱۲.۰۵۲.۱۰۳	۱۸.۲۰۸.۰۴۴	۲۱.۰۶۰.۴۹۹	۲۲.۲۱۲.۶۴۹	۱۳.۷۵۰
-۹.۰۹۴.۸۰۱	-۱۲.۳۱۶.۲۸۴	-۱۴.۳۱۰.۳۳۵	-۱۶.۶۴۹.۲۶۴	-۸.۴۱۸

انواع محصولات صادراتی و وارداتی آمریکا به کشورهای زیر صحرای آفریقا (۲۰۰۳ - ۲۰۰۰)
 ارزش: میلیون دلار

صادرات	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۳ (ژانویه - ژوئن)
محصولات کشاورزی	۷۶۹	۶۵۷	۹۳۳	۴۸۳
شیلات	۱۵۹	۱۴۸	۱۲۰	۵۹
فراورده ها و محصولات شیمیایی	۷۱۰	۷۸۰	۶۹۹	۳۱۸
انرژی و فراورده های آن	۱۵۸	۱۴۹	۱۹۳	۸۵
منسوجات و پوشاک	۱۳۶	۱۳۱	۱۲۴	۶۵
کفش	۱۴	۱۰	۱۳	۸
معادن و فلزات	۲۱۹	۲۵۰	۲۶۵	۱۳۲
ماشین الات	۵۶۱	۶۶۹	۶۷۲	۳۵۱
تجهیزات حمل و نقل	۱۰۷۶۹	۲۰۸۵۶	۱۰۸۷۷	۹۲۴
لوازم الکترونیکی	۷۰۳	۷۰۰	۶۳۷	۳۵۸
سایر صنایع	۷۳	۹۹	۶۹	۴۷
کالاهای ویژه	۲۶۶	۳۰۱	۲۹۰	۱۲۷
مجموع	۵۰۵۶۳	۶۰۷۵۰	۵۰۸۹۲	۲۰۹۵۷

واردات	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۳ (زانویه - ژوئن)
محصولات کشاورزی				
شیلات	۸۷۵	۸۳۶	۹۱۲	۵۸۸
فرآورده ها و محصولات	۱۴۱	۱۱۹	۱۲۱	۶۳
شیمیایی	۱،۴۵۴	۶۶۰	۴۴۸	۳۱۴
انرژی و فرآورده های آن	۱۵،۰۱۶	۱۴،۳۷۱	۱۱،۷۱۳	۸،۳۸۹
منسوجات و پوشاک	۷۸۹	۹۹۸	۱،۱۳۶	۶۹۰
کفش	۱	-	۱	۱
معادن و فلزات	۳،۲۰۱	۳،۰۸۲	۲،۷۰۵	۱،۳۸۶
ماشین آلات	۱۷۸	۲۶۴	۲۳۱	۸۵
تجهیزات حمل و نقل	۱۸۵	۳۹۹	۶۲۱	۳۷۱
لوازم الکترونیکی	۵۸	۵۳	۵۰	۳۳
سایر صنایع	۹۷	۱۰۹	۱۱۸	۵۶
کالاهای ویژه	۲۱۷	۲۶۸	۱۵۳	۷۶
مجموع	۲۲،۲۱۳	۲۱،۰۶۰	۱۸،۲۰۸	۱۲،۰۵۲

مهمترین صادرکنندگان کشورهای زیر صحرا آفریقا به آمریکا بر اساس سیستم

ارزش: میلیون دلار

ترجیحی عمومی (۲۰۰۲-۱۹۹۹)

ردیف	کشور	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲
۱	انگولا	۲،۰۰۸/۶	۲،۸۴۳/۷	۲،۵۱۱/۰	۱،۸۹۵/۷
۲	آفریقای جنوبی	۴۴۹/۴	۵۸۳/۲	۵۰۶/۰	۳۹۲/۰
۳	جمهوری دموکراتیک کنگو	۱۱۲/۸	۱۷۳/۸	۱۱۸/۵	۶۱/۸
۴	کینه استوایی	۷/۸	۱۳۶/۳	۱۱۵/۹	۳۱۶/۷
۵	زیمباوه	۷۵/۳	۶۱/۳	۴۴/۰	۳۶/۷
۶	مالاوی	۲۴/۷	۲۳/۲	۲۳/۳	۱/۷

۱۱/۴	۱۵/۱	۹/۷	۹/۳	موریس	۷
۱۳/۹	۱۳/۳	۲۲/۳	۹/۳	ساحل عاج	۸
۸/۴	۹/۸	۱۳/۵	۹/۶	غنا	۹
۰/۳	۶/۵	۱۲/۰	۸/۰	سوازیلند	۱۰
۲,۸۲۸/۴	۲,۳۶۲/۵	۳,۸۷۸/۹	۲,۷۱۵/۸	مجموع	
۱۳/۵	۳۰/۳	۴۶/۲	۴۴/۱	دیگر کشورهای زیرصحرای	
۲,۷۴۵/۷	۳,۳۹۳/۸	۳,۹۲۵/۱	۲,۷۵۹/۸	مجموع کل	

نوع واردات آمریکا از کشورهای زیرصحرای آفریقا به تفکیک بر طبق سیستم ترجیحی عمومی GSP و قانون رشد و فرصتها AGOA و میزان درصدی آن (۲۰۰۱-۲۰۰۲) ارزش: هزار دلار

واردات	GSP و AGOA (۲۰۰۱)	AGOA و GSP (۲۰۰۲)	AGOA و GSP «%» (۲۰۰۱)	AGOA و GSP «%» (۲۰۰۲)
محصولات کشاورزی	۱۵۳,۵۱۵	۲۱۱,۴۳۶	۱۸,۳۷	۲۳,۳۰
شیلات	۲۱,۷۲۸	۳۹,۷۹۲	۱۸,۲	۲۴,۶۷
فراورده ها و محصولات شیمیایی	۱۲۸,۰۸۳	۱۳۶,۱۶۴	۱۹,۴۱	۳۰,۳۹
انرژی و فراورده های آن	۶۸۲۷,۴۴۴	۶,۸۲۴,۷۷۶	۴۷,۸۴	۵۸,۲۷
منسوجات و پوشاک	۳۵۹,۴۷۰	۸۰۳,۳۳۲	۳۶,۰۲	۷۰,۷
کفش	۲۴۲	۳۰۰	۱۶,۱۶	۲۱,۸۰
معادن و فلزات	۳۱۹,۱۳۴	۳۷۲,۹۶۱	۱۰,۳۶	۱۳,۷۹
ماشین آلات	۲۲,۹۸۸	۱۷,۸۲۸	۸,۷۲	۷,۷۱
تجهیزات حمل و نقل	۳۰۰,۵۳۹	۵۴۴,۷۱۱	۷۵,۲۵	۸۷,۷۱

۱۷,۷۷	۲۴,۹۹	۸۸۳۲	۱۳,۵۷۴	سازم
				الکترونیکی
۲۴,۵۳	۲۰,۴۴	۴۰۵۹۵	۲۳,۰۴۹	سایر صنایع
۴۹,۳۸	۲۸,۸۴	۸,۹۹۱,۷۲۹	۸,۱۷۹,۳۴۷	مجموع

منابع :

1- Directions of Trade Yearbook (IMF)

۲- گزارش نمایندگی در تاناناریو مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۵

۳- خبرگزاری Panapress, ALLAfrica

۴- کتاب آفریقا و آمریکا (تاریخ گذرا) ۱۹۸۴، نویسندگان Lewis H. و Peter Duignan
Gann

۵- کتاب جنگ سرد و آزادی سیاهان (آمریکا و قانون سفیدپوستان در آفریقا) در سالهای
۱۹۶۸-۱۹۴۸ و سال (۱۹۸۵)، نویسنده Thomas J Noer

۶- سایت اینترنتی U.S. Trade and Investment With Sub-Saharan Africa

7- U.S. International Trade Commission from official
statistics of the U.S. Department of Commerce

۸- روزنامه همشهری مورخ ۸۲/۳/۱۲